

د افغانستان انتقالی سلامی دولت

د عدلی وزارت

رسمی جریک

فوق العاده کڼه

د افغانستان اساسی قانون

قانون اساسی افغانستان

د چاپ نېټه: د ۱۳۸۳ هـ. ش کال د سلواغې د میاشتې (۸) - پرله پسې کڼه (۸۱۸)

دراين شماره:

۱- فرمان شماره (۱۰۳) مؤرخ ۱۳۸۲/۱۱/۶ رئيس دولت انتقالی اسلامی

افغانستان در مورد توشیح قانون اساسی افغانستان.

۲- قانون اساسی افغانستان.

۳- فهرست الفبائی (اندکس)

دامتياز خاوند : دعديلي وزارت

مسؤول چلوونكي : شاه جهان "بيگزاد"

مرستيال : نور علم

رسمي جریده

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

د افغانستان داساسي قانون د توشیح

په باب د افغانستان د انتقالي اسلامي

دولت د رئیس

فرمان

گڼه: (۱۰۳)

نېټه: ۱۳۸۲/۱۱/۶

دلوی خدای په نامه او د افغانستان دنجیبو خلکو د نېکمرغی په هیله، نوی اساسي قانون چې د ۱۳۸۲ هجري لمريز کال د لیندۍ له ۲۲ څخه دمرغومي تر ۱۴ نېټې پورې په کابل ښار کې د جوړې شوې لویې جرگې خوا په ۱۲ فصلونو او ۱۶۲ مادو کې درأیوبه اتفاق تصویب شو، توشیح او انفاذ یې اعلاموم.

د متعال خدای له در بار څخه هیله کوم ترڅو دغه اساسي قانون داسلام دمبین دین د حکمونو په رعایت سره دملي یووالي د ټینګښت، ددموکراسۍ دهدفونو د تحقق دمدي ټولني دجوړولو، دټوليزې اقتصادي، اجتماعي، سياسي او فرهنگي

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فرمان

رئیس دولت انتقالي اسلامي

افغانستان در مورد توشیح قانون

اساسي افغانستان

شماره: (۱۰۳)

تاریخ: ۱۳۸۲/۱۱/۶

پيام خداوند بزرگ و به آرزوی سعادت مردم نجیب و صلحدوست افغانستان، قانون اساسی جدید را که توسط لویه جرگه تاریخی ۲۲ قوس الی ۱۴ جلدی ۱۳۸۲ هجری شمسی، منعقدۀ شهر کابل در ۱۲ فصل و ۱۶۲ ماده به اتفاق آراء تصویب گردید، توشیح و انفاذ آنرا اعلام می دارم.

از بار گاه خداوند متعال استدعا دارم تا این قانون اساسی با رعایت احکام دین مبین اسلام، تحکیم وحدت ملی، تحقق اهداف دموکراسی، اعمار جامعه مدنی، رفاه همگانی اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، مشعل راه دولت

رسمي جريده

ومردم کشور گردیده، صلح، برابری و
برادری را بین ملت افغانستان تأمین
نماید.

سوکالی، دولت او دهبواد دخلکو
دلارې ډيوه شي، سوله، برابري او وروړولي
دافغانستان دملت تر منځ تأمین کړي.

ومن الله توفيق

حامد کرزی

ومن الله توفيق

حامد کرزی

رئيس دولت انتقالی اسلامی افغانستان
۶/دلو/۱۳۸۲ هجري شمسی
شهر کابل

دافغانستان دانتقالي اسلامي دولت رئيس
۶/سلواغه/۱۳۸۲ هجري شمسي
دکابل ښار

رسمي جريده

فهرست		فهرست	
تعداد ماده	عنوان	دمادوشمېر	عنوان
	مقدمه		سريزه
(۲۱ ماده)	فصل اول: دولت	(۲۱ مادې)	لومړۍ فصل: دولت
(۳۸ ماده)	فصل دوم: حقوق اساسي و وجايب اتباع	(۳۸ مادې)	دويم فصل: د اتباعو اساسي حقوق او وجايب
(۱۱ ماده)	فصل سوم: رئيس جمهور	(۱۱ مادې)	درېم فصل: جمهور رئيس
(۱۰ ماده)	فصل چهارم: حكومت	(۱۰ مادې)	څلورم فصل: حكومت
(۲۹ ماده)	فصل پنجم: شوراي ملي	(۲۹ مادې)	پنځم فصل: ملي شوري
(۶ ماده)	فصل ششم: لويه جرگه	(۶ مادې)	شپږم فصل: لويه جرگه
(۲۰ ماده)	فصل هفتم: قضاء	(۲۰ مادې)	اووم فصل: قضاء
(۷ ماده)	فصل هشتم: اداره	(۷ مادې)	اتم فصل: اداره
(۶ ماده)	فصل نهم: حالت اضطرار	(۶ مادې)	نهم فصل: د اضطرار حالت
(۲ ماده)	فصل دهم: تعديل	(۲ مادې)	لسم فصل: تعديل
(۷ ماده)	فصل يازدهم: احكام متفرقه	(۷ مادې)	يوولسم فصل: متفرقه حكمونه
(۵ ماده)	فصل دوازدهم: احكام انتقالي	(۵ مادې)	دوولسم فصل: انتقالي حكمونه

رسمي جريده

۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام
على سيد الانبياء والمرسلين محمد ﷺ
وعلى آله واصحابه اجمعين.

مقدمه

ما مردم افغانستان:

- با ايمان راسخ به ذات پاك خداوند ﷻ و توكل به مشيت حق تعالى واعتقاد به دين مقدس اسلام؛
- بادرک بى عدالتى ها و نابسامانى هاى گذشته و مصايب بى شمارى كه بر کشور ما وارد آمده است؛
- با تقدير از فداكارى ها، مبارزات تاريخى، جهاد و مقاومت بر حق تمام مردم افغانستان و ارج گذارى به مقام والاى شهداى راه آزادى کشور؛
- بادرک اين كه افغانستان واحد و يکپار چه به همه اقوام و مردم اين سرزمين تعلق دارد؛
- با رعايت منشور ملل متحد و با احترام به اعلاميه جهاني حقوق بشر؛
- به منظور تحکيم وحدت ملي و حراست از استقلال، حاکميت ملي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام
على سيد الانبياء والمرسلين محمد ﷺ
وعلى آله واصحابه اجمعين.

سريزه

مور دافغانستان خلکو:

- دلوى خداى ﷻ پر سپېڅلي ذات په ټينگ ايمان، د حق تعالى په مشيت پر توکل او د اسلام په سپېڅلي دين پر اعتقاد؛
- د تېرو بې عدالتيو او ناخوالو په درک او زموږ پر هېواد راغليو بې شمېره مصيبتونو ته په پاملرنه؛
- دافغانستان د ټولو خلکو د سر بنسندو، تاريخي مبارزو، جهاد او برحق مقاومت دستايلو او د وطن د آزادۍ د لارې د شهيدانو لوړ مقام ته په ارزښت وړ کولو؛
- په دې درک سره چې واحد او يو موټى افغانستان د دې خاورې په ټولو قومونو او خلکو اړه لري؛
- دملگرو ملتو دمنشور په رعايت او د بشردحقوقو نړيوالې اعلاميې ته په درناوي؛
- د ملي وحدت د ټينگښت او د هېواد د استقلال، ملي حاکميت او زمکنۍ

رسمي جریده

۲

بشپړتيا دساتنې په منظور؛

■ دخلکو پر اراده او دموکراسۍ ولاړ نظام دتاسيس لپاره؛

■ له ظلم، استبداد، تبعيض او تاوتریخوالي پاکې؛ پرقانونيت، اجتماعي عدالت، دانساني حقوقو او کرامت پر خوندي تابه ولاړې مدني ټولني دجوړولو او دخلکو داساسي حقوقو او آزاديو دتامين په منظور؛

■ دهبود دسياسي، اجتماعي، اقتصادي او دفاعي بنسټو نود پياوړي کولو لپاره؛
■ ددې خاورې ټولو او سپدونکيو ته ديو هوسا ژوندانه او د ژوند دسالم چاپيريال دتامين په منظور؛

■ او بالاخره په نړيواله کورنۍ کې دافغانستان لپاره دوړخای دثبیت په منظور؛

دهبود تاريخي، فرهنگي او ټولنيزو واقعيتونو او دزمان له غوښتنو سره سم مودغه اساسي قانون دخپلو استازيو له لارې ديو زرو درې سوه دوه اتيام لمريز هجري کال دمرغومي دمیاشتي په خوارلسمه نېټه دکابل په ښار کې تصویب کړ.

وتمامیت ارضی کشور؛

■ به منظور تاسيس نظام متکی بر ارادهٔ مردم ودموکراسی؛

■ به منظور ایجاد جامعهٔ مدنی عاری از ظلم، استبداد، تبعيض و خشونت ومبتنی بر قانونمندی، عدالت اجتماعي، حفظ کرامت وحقوق انسانی وتأمين آزادی ها وحقوق اساسی مردم؛

■ به منظور تقویت بنیاد های سیاسی، اجتماعي، اقتصادی ودفاعی کشور؛

■ به منظور تأمين زندگی مرفه ومحیط زیست سالم برای همه ساکنان این سر زمین؛

■ وسر انجام، به منظور تثبیت جایگاه شایستهٔ افغانستان در خانوادهٔ بین المللی؛

این قانون اساسی را مطابق به واقعیت های تاریخی، فرهنگی واجتماعی کشور ومقتضیات عصر، از طریق نمایندگان منتخب خود در لویه جرگهٔ مورخ چهاردهم جدی سال یک هزار و سوه صد و هشتاد و دو هجری شمسی در شهر کابل تصویب کردیم.

رسمي جريده

۳

فصل اول دولت

لومړی فصل دولت

ماده ۱ اول

افغانستان، دولت جمهوري اسلامي، مستقل، واحد و غير قابل تجزيه مي باشد.

لومړۍ ماده

افغانستان، خپلواک، واحد، او نه بېلېدونکي اسلامي جمهوري دولت دی.

ماده ۲ دوم

دين دولت جمهوري اسلامي افغانستان، دين مقدس اسلام است. پيروان ساير اديان در پيروي از دين و اجرائی مراسم دينی شان در حدود احکام قانون آزاد می باشند.

دوهمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت دين، د اسلام سپېڅلی دين دی. د نورو اديانو پيروان د خپل دين په پيروي او د خپلو ديني مراسمو په اجرا کې د قانون د حکمونو په حدود وکې آزاد دي.

ماده ۳ سوم

در افغانستان هيچ قانون نمی تواند مخالف معتقدات و احکام دين مقدس اسلام باشد.

درېيمه ماده

په افغانستان کې هېڅ قانون نشي کولای چې د اسلام د سپېڅلي دين د معتقداتو او احکامو مخالف وي.

ماده ۴ چهارم

حاکميت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد که به طور مستقيم يا توسط نمايندگان خود آنرا اعمال می کند.

څلورمه ماده

په افغانستان کې ملي حاکميت به ملت پورې اړه لري چې په مستقيم ډول يې په خپله يايې د خپلو استازيو له لارې عملي کوي.

ملت افغانستان عبارت است از تمام
افرادیکه تابعیت افغانستان را دارا
باشند.

ملت افغانستان متشکل از اقوام پشتون،
تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ،
پشه یی، نورستانی، ایماق، عرب، قرغیز،
قزلباش، گوجر، براهوی، وسایر اقوام
میباشد.

بر هر فرد از افراد ملت افغانستان
کلمهٔ افغان اطلاق می شود.

هیچ فرد از افراد ملت از تابعیت
افغانستان محروم نمی گردد.

امور مربوط به تابعیت و پناهندگی
توسط قانون تنظیم می گردد.

مادهٔ پنجم

تطبيق احکام این قانون اساسی
وسایر قوانین، دفاع از استقلال،
حاکمیت ملی و تمامیت ارضی و
تأمین امنیت و قابلیت دفاعی
کشور از وظایف اساسی دولت
می باشد.

د افغانستان ملت عبارت دی له هغو
ټولو افرادو څخه چې د افغانستان تابعیت
ولري.

د افغانستان ملت له پښتون، تاجک،
هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ، پشه یی،
نورستاني، ایماق، عرب، قرغیز، قزلباش،
گوجر، براهوي او نورو قومونو څخه
جوړ دی.

د افغان کلمه د افغانستان د ملت پر هر
فرد اطلاق کېږي.

د ملت هېڅ یو فرد د افغانستان له تابعیت
څخه نه محرومېږي.

په تابعیت او پناه ورکولو پورې مربوطې
چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

پنځمه ماده

ددې اساسي قانون او نورو قوانینو
د حکمونو تطبيق، له استقلال، ملي
واکمنۍ او زمکنۍ بشپړتيا څخه دفاع او
د هېواد د امنیت او دفاعي قابلیت
تأمین، د دولت له اساسي وظایفو
څخه دي.

رسمي جریده

۵

شپږمه ماده

دولت، د انساني کرامت د ساتلو، بشري حقوقو د ملاتړ، د دموکراسۍ د تحقق، ملي وحدت د تأمین، د ټولو قومونو او قبایلو ترمنځ د برابری او د هېواد په ټولو سیمو کې د متوازي پراختیا او ټولنیز عدالت، پربنسټ د یوې هوسا او پر مختللي ټولني په جوړولو مکلف دی.

ماده ششم

دولت به ایجاد یک جامعه مرفه و مترقي بر اساس عدالت اجتماعي، حفظ کرامت انساني، حمايت حقوق بشر، تحقق دموکراسي، تأمین وحدت ملي، برابری بین همه اقوام و قبایل و انکشاف متوازن در همه مناطق کشور مکلف می باشد.

اوومه ماده

دولت د ملگرو ملتونو د منشور، د بین-الدول معاهدو، د نړیوالو میثاقونو چې افغانستان له هغو سره تړاو لري او د بشري حقوقو د نړیوالې اعلاميې رعایت کوي.

ماده هفتم

دولت منشور ملل متحد، معاهدات بین الدول، میثاق های بین المللی که افغانستان به آن ملحق شده است و اعلامیه جهانی حقوق بشر را رعایت می کند.

دولت د هر راز تروریستي اعمالو، د مخدره موادو د کرلو او قاچاق او د مسکراتو د تولید او استعمال مخنیوی کوي.

دولت از هر نوع اعمال تروریستي، زرع و قاچاق مواد مخدر و تولید و استعمال مسکرات جلوگیری می کند.

اتمه ماده

دولت د هېواد خارجي سياست د خپلواکي، ملي گټو او زمکنی بشپړتيا په

ماده هشتم

دولت سياست خارجي کشور را بر مبنای حفظ استقلال، منافع ملی و

تمامیت ارضی و عدم مداخله، حسن همجواری، احترام متقابل و تساوی حقوق تنظیم می نماید.

ساتلو، نه مداخلې ښه ګاونډیتوب، متقابل احترام او د حقوقو د برابری پر بنسټ تنظیموي.

ماده نهم

معادن و سایر منابع زیر زمینی و آثار باستانی ملکیت دولت می باشند. حفاظت و ادارهٔ املاک دولت و طرز استفادهٔ درست از منابع طبیعی و سایر املاک عامه توسط قانون تنظیم می گردد.

کانونه او نورې تر زمکې لاندې زېرمې او لرغونې آثار د دولت ملکیت دي. د دولت د ملکیتونو ساتنه او اداره او له طبیعي زېرمو او نورو عامه ملکیتونو څخه د سمې استفادې ډول د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده دهم

دولت، سرمایه گذارها و تشبثات خصوصی را مبتنی بر نظام اقتصاد بازار، مطابق به احکام قانون، تشویق، حمایت و مصونیت آنها را تضمین می نماید.

لسمه ماده دولت، خصوصي پانګې اچونې او خصوصي تشبثات د بازار د اقتصاد د نظام پر بنسټ د قانون له حکمونو سره سم هڅوي، ملاتړ يې کوي او مصونیت يې تضمینوي.

ماده یازدهم

امور مربوط به تجارت داخلی و خارجی، مطابق به ایجابات اقتصادی کشور و مصالح مردم، توسط قانون تنظیم می گردد.

یوولسمه ماده په کورنۍ او بهرنۍ سودا ګرۍ پورې تړلې چارې، د هېواد له اقتصادي غوښتنو او د خلکو له ګټو سره سمې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

رسمي جریده

۷

دولسمه ماده

د افغانستان بانک، د دولت مرکزي او مستقل بانک دی.

د پيسو نشرول، د هېواد د پولي سياست طرح او تطبيق، د قانون له حکمونو سره سم د مرکزي بانک صلاحيت دی.

مرکزي بانک د پيسو د چاپ په برخه کې د ولسي جرگې له اقتصادي کمېسيون سره مشوره کوي.

د دې بانک تشکيل او د کار ډول د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده دوازدهم

د افغانستان بانک، بانک مرکزی دولت و مستقل می باشد.

نشر پول و طرح و تطبيق سياست پولي کشور، مطابق به احکام قانون، از صلاحيت بانک مرکزی می باشد.

بانک مرکزی در مورد چاپ پول با کمیسیون اقتصادی ولسی جرگه مشوره می نماید.

تشکيل و طرز فعالیت این بانک توسط قانون تنظيم می شود.

ديارلسمه ماده

دولت د صنايعو د پراختيا، د توليد د ودې او د خلکو د ژوند د سطحې د لوړتيا او د کسبگرو د فعاليتونو د ملاتړ لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبيقوي.

ماده سيزدهم

دولت برای انکشاف صنايع، رشد توليد، ارتقای سطح زندگی مردم و حمايت از فعاليتهاي پيشه وران، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبيق می نماید.

خوارلسمه ماده

دولت د کرنې او مالدارۍ د پراختيا، د بزگرانو او مالدارانو د اقتصادي، ټولنيزو او د ژوند د شرايطو د ښه کولو او د کوچيانو د ميشتولو او د دوی د

ماده چهاردهم

دولت برای انکشاف زراعت و مالدارۍ، بهبود شرايط اقتصادي، اجتماعي و معيشتي دهقانان و مالداران و اسکان

و بهبود زندگی کوچیان، در حدود بنیه مالی دولت، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

دولت به منظور تهیه مسکن و توزیع ملکیت‌های عامه برای اتباع مستحق، مطابق به احکام قانون و در حدود امکانات مالی، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده پنزدهم

دولت مکلف است در مورد حفظ و بهبود جنگلات و محیط زیست تدابیر لازم اتخاذ نماید.

ماده شانزدهم

از جمله زبانهای پشتو، دری، ازبکی، ترکمنی، بلوچی، پشه یی، نورستانی، پامیری و سایر زبانهای رایج در کشور، پشتو و دری زبانهای رسمی دولت میباشند.

در مناطقی که اکثریت مردم به یکی از زبان های ازبکی، ترکمنی، پشه یی، نورستانی، بلوچی و یا پامیری تکلم می

ژوند د سمون لپاره د دولت د مالي توان په حدودو کې اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

دولت مستحقو اتباعو ته د استوګنځای د برابرولو په منظور او د عامه ملکیتونو د وپش لپاره، د قانون له حکمونو سره سم او د مالي امکاناتو په حدود وکې لازم تدبیرونه نیسي.

پنځلسمه ماده

دولت مکلف دی چې د ځنگلونو او د چاپیریال د خوندي کولو او ښه والي لپاره لازم تدبیرونه ونیسي.

شپاړسمه ماده

د پښتو، دری، ازبکی، ترکمنی، بلوخی، پشه یی، نورستانی، پامیری او په هېواد کې د نورو مروجو ژبو له جملې څخه پښتو او دری د دولت رسمي ژبي دي.

په هغو سیمو کې چې دخلکو اکثریت له ازبکی، ترکمنی، بلوخی، پشه-یی، نورستانی او یا پامیری ژبو څخه

رسمي جریده

۹

نماینده آن زبان علاوه بر پشتو و دری به حیث زبان سوم رسمی می باشد و نحوه تطبیق آن توسط قانون تنظیم می گردد.

دولت برای تقویت و انکشاف همه زبانهای افغانستان پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق مینماید.

نشر مطبوعات و رسانه های گروهی به تمام زبانهای رایج در کشور آزاد می باشد.

مصطلحات علمی و اداری ملی موجود در کشور حفظ میگردد.

ماده هفدهم

دولت برای ارتقای معارف در همه سطوح، انکشاف تعلیمات دینی، تنظیم و بهبود وضع مساجد، مدارس و مراکز دینی تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده هجدهم

مبداء تقویم کشور بر هجرت پیغمبر اکرم ﷺ استوار است.

پروپوزی خبری کوی له پښتو او دری سربره هغه ژبه دریمه رسمي ژبه ده، د تطبیق ډول یې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

دولت د افغانستان د ټولو ژبو د پیاوړتیا او پراختیا لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

په هېواد کې د مطبوعاتو، راډیو او تلویزیون خپرونې د هېواد پرتولو مروجو ژبو آزادې دي.

په هېواد کې موجود ملي، علمي او اداري مصطلحات ساتل کېږي.

اوه لسمه ماده

دولت په بېلا بېلو سطحو کې د معارف د ودې او د دیني زده کړو د پراختیا، د جوماتونو، مدرسو او دیني مرکزونو د وضعې د ښه والي او تنظیم لپاره لازم تدبیره نیسي.

اتلسمه ماده

د هېواد د تقویم مبداء د پیغمبر اکرم ﷺ پر هجرت ولاړ دی.

رسمي جریده

۱۰

مبنای کار ادارات دولتی تقویم هجری شمسی می باشد.

روز های جمعه، ۲۸ اسد و ۸ ثور تعطیل عمومی است. سایر رخصتی ها توسط قانون تنظیم می گردد.

د دولتي ادارو د کار بنسټ هجري لمريز کال دی.

د جمعې ورځې، د اسد ۲۸ او د ثور ۸ عمومي رخصتۍ دي، نورې رخصتۍ د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده نهم

بيرق افغانستان مرکب است از: سه قطعه با رنگ های سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی، به اندازه های مساوی، از چپ به راست، در کنار هم واقع شده، عرض هر رنگ برابر نصف طول آن است و در وسط آن نشان ملی افغانستان قرار دارد.

نشان ملی افغانستان عبارت از محراب و منبر به رنگ سفید می باشد که در دو گوشه آن دو بیرق و در وسط آن در قسمت فوقانی، کلمه مبارک لا اله الا الله محمد رسول الله و الله اکبر و اشعه خورشید در حال طلوع و در قسمت تحتانی آن تاریخ ۱۲۹۸ هجری شمسی و کلمه

نولسمه ماده

د افغانستان بیرغ له: دریو تور، سور او زرغون رنگه ټوټو څخه جوړ دی درې واړه ټوټې په مساوي ډول له کيڼ نه بڼي لور ته په عمودي ډول سره پرتې وي او د هر رنگ سور د هغه د اوږدو نیمایي دی چې په منځ کې یې د افغانستان ملي نښان ځای پر ځای شوی دی.

د افغانستان د دولت ملي نښان له سپين رنگي محراب او منبر څخه جوړ دی چې په دوو څنډو کې يې دوه بيرغونه او دمنځ په برنۍ برخه کې يې د لا اله الا الله محمد رسول الله مبارکه کلمه او الله اکبر او د راختونکي لم وړانگې او په لاندنۍ برخه کې يې د ۱۲۹۸ هجري شمسي تاريخ او د افغانستان کلمه راغلي

رسمي جریده

۱۱

افغانستان، جا داشته و از دو طرف با خوشه های گندم احاطه شده است. طرز استفاده از بیرق و نشان ملی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیستم

سرود ملی افغانستان به زبان پشتو و با ذکر الله اکبر و نام اقوام افغانستان می باشد.

ماده بیست و یکم

پایتخت افغانستان شهر کابل می باشد.

فصل دوم

حقوق اساسی و وجایب اتباع

ماده بیست و دوم

هر نوع تبعیض و امتیاز بین اتباع افغانستان ممنوع است. اتباع افغانستان اعم از زن و مرد در برابر قانون دارای حقوق و وجایب مساوی می باشند.

ماده بیست و سوم

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان است. هیچ شخص بدون مجوز قانونی

چپ له دوو خوا وو د غنمو وړي پرې راگرخول شوي دي.

له بیرغ او ملي نښان څخه د استفادې څرنگوالی د قانون له ليارې تنظيمېږي.

شلمه ماده

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه دی، الله اکبر او د افغانستان د قومونو نمونه به پکې راځي.

یوویشتمه ماده

د افغانستان پایتخت د کابل ښار دی.

دوه یم فصل

د اتباعو اساسی حقوق او وجایب

دوه ویشتمه ماده

د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر راز تبعیض او امتیاز منع دی. د افغانستان اتباع ښځې او نارینه د قانون په وړاندې مساوي حقوق او وجایب لري.

درویشتمه ماده

ژوند د خدای ﷻ بڅښنه او دانسان طبیعی حق دی، هېڅوک له قانوني مجوزه

از این حق محروم
نمی گردد.

پرتله له دې حقه بي برخې
کېدای نشي.

ماده بیست و چهارم

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق
جز آزادی دیگران و مصالح عامه که
توسط قانون تنظیم میگردد، حدودی
ندارد.

آزادی و کرامت انسان از تعرض
مصون است.

دولت به احترام و حمایت آزادی و
کرامت انسان مکلف می باشد.

ماده بیست و پنجم

برائت ذمه حالت اصلی است.
متهم تا وقتی که به حکم قطعی
محکمه با صلاحیت محکوم علیه قرار
نگیرد، بی گناه شناخته می شود.

ماده بیست و ششم

جرم یک عمل شخصی است.
تعقیب، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق
جزا بر او به شخص دیگری سرایت
نمی کند.

خلپړیشته ماده

آزادي د انسان طبيعي حق دی. دا حق د
نورو له آزادي- اوله عامه مصالحو پرتله
چې د قانون له ليارې تنظيمېږي حدود نه
لري.

د انسان آزادي او کرامت له تېري
خوندي دی.

دولت د انسان د آزادي- او کرامت په
ساتنه او درناوي مکلف دی.

پنځه ويشتمه ماده

د ذمې برائت اصلي حالت دی
ترهغې چې د باصلاحيته محکمې په قطعي
حکم متهم محکوم علیه ثابت نشي، بي
گناه گڼل کېږي.

شپږ ويشتمه ماده

جرم يو شخصي عمل دی.
د متهم تعقيب، نيول يا توقيفول او پرهغه
بساندې د جزا تطبیق بل هېچاته سرایت
نه کوي.

اوه ويشتمه ماده

هېڅ يو عمل جرم نه گڼل کېږي خو دهغه قانون له مخې چې د جرم تر ارتکاب دمخه نافذ شوی وي.

هېڅوک د قانون له حکمونه پرته تعقيبېدای، نيول کېدای او يا توقيفېدای نه شي.

هېچاته سزا نشي ورکول کېدای مگر، د با صلاحيته محکمې په حکم او د هغه قانون له احکامو سره سم چې د اتهام وړ فعل تر ارتکابه مخکې نافذ شوی وي.

ماده بیست وهفتم

هیچ عملی جرم شمردنه نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هیچ شخص را نمی توان تعقیب ، گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هیچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

اته ويشتمه ماده

د افغانستان هېڅ يو تبعه په جرم باندې د متهم کېدو له امله، بهرني دولت ته نه سپارل کېږي، مگر د ورته معاملي او د هغو بين الدول تر و نو نو له مخې چې افغانستان ورسره تړاو لري.

هېڅ افغان د تابعیت په سلبېدو او په افغانستان کې دننه يا بهر په شړل کېدو نه محکومېږي.

ماده بیست وهشتم

هیچ یک از اتباع افغانستان به علت اتهام به جرم، به دولت خارجی سپرده نمی شود مگر بر اساس معامله بالمثل و پیمان های بین الدول که افغانستان به آن پیوسته باشد.

هیچ افغان به سلب تابعیت و یا تبعید در داخل یا خارج افغانستان محکوم نمی شود.

نهنه ویشتمه ماده

دانسان تعذیب منع دی.

هېڅوک نه شي کولای چې له بل شخص
څخه حتی د حقایقو د ترلاسه کولو لپاره
که څه هم تر تعقیب، نیونې یا توقیف
لاندي وي او یا په جزا محکوم وي، دهغه
دتعذیب لپاره اقدام وکړي یاې دتعذیب
امر ورکړي.

د انساني کرامت مخالفې جزا ټاکل منع
دي.

ماده بیست نهم

تعذیب انسان ممنوع است.

هیچ شخص نمی تواند حتی
به مقصد کشف حقایق از
شخص دیگر، اگر چه تحت تعقیب ،
گرفتاری یا توقیف ویا محکوم به
جزا باشد، به تعذیب او اقدام کند
یا امر بدهد.

تعیین جزایی که مخالف کرامت انسانی
باشد، ممنوع است.

دېرشمه ماده

له متهم یا بل شخص څخه په زور تر لاسه
شوې څرگندونې، اقرار یا شهادت اعتبار
نلري.

په جرم اقرار دمتهم هغه اعتراف ته وايي
چې په بشپړه خوښه او د عقلي روغتیا په
حالت کې یې د با صلاحیته محکمې په
وړاندې کړی وي.

ماده سی ام

اظهار، اقرار و شهادتی که از متهم یا
شخص دیگری به وسیله اکراه به
دست آورده شود، اعتبار ندارد.

اقرار به جرم عبارت است از اعتراف متهم
بارضایت کامل ودر حالت صحت عقل،
در حضور محکمه با
صلاحیت.

یودېرشمه ماده

هر څوک کولای شي چې له نیول کېدو
سره سم له ځانه داتهام دلري

ماده سی ویکم

هر شخص می تواند برای دفع اتهام به
مجرد گرفتاری ویا برای اثبات حق

رسمي جریده

۱۵

خود، وکیل مدافع تعیین کند.

متهم حق دارد بمجرد گرفتاری، از اتهام منسوب اطلاع یابد و در داخل میعادى که قانون تعیین می کند در محکمه حاضر گردد.

دولت در قضایای جنایی برای متهم بی بضاعت وکیل مدافع تعیین می نماید.

محرمیت مکالمات، مراسلات و مخابرات بین متهم و وکیل آن، از هر نوع تعرض مصون می باشد.

وظایف و صلاحیت های وکلای مدافع توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و دوم

مدیون بودن شخص موجب سلب یا محدود شدن آزادی وی نمی شود.

طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و سوم

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

کولو او یا دحق دثابتو لو لپاره مدافع وکیل و ټاکي.

متهم حق لري چې له نیولوسره سم له منسوب اتهامه ځان خبر کړي او دهغې مودې دننه چې قانون یې ټاکي، محکمه کې حاضر شي.

دولت په جنایي پېښو کې دپوزلي متهم لپاره مدافع وکیل ټاکي.

دمتهم او دهغه دوکیل ترمنځ مکالمات، مراسلات او مخابرات له هر ډول تعرض څخه خوندي دي.

دمدافع وکیلانو وظایف او واکونه دقانون له لپارې تنظیمېږي.

دو دېرشمه ماده

پور دپوروړي د آزادی دسلېدو یا محدودېدو سبب کېدای نشي.

دپور دېرته اخیستلو لارې چارې او وسایل دقانون له لپارې تنظیمېږي.

دري دېرشمه ماده

دافغانستان اتباع دانتخابولو او دانتخابېدلو حق لري.

شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم می گردد.

له دې حق څخه دگټې اخیستو شرایط او لارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده ۴ سی و چهارم

آزادی بیان از تعرض مصون است. هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته، تصویر و یا وسایل دیگر، بازعایت احکام مندرج این قانون اساسی اظهار نماید.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون، به طبع و نشر مطالب، بدون ارائه قبلی آن به مقامات دولتی، پردازد.

احکام مربوط به مطابع، رادیو و تلویزیون، نشر مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده ۵ سی و پنجم

اتباع افغانستان حق دارند به منظور تأمین مقاصد مادی و یا معنوی، مطابق به احکام قانون، جمعیتها تأسیس نمایند.

څلور دېرشمه ماده

د بیان آزادي له تېري څخه خوندي ده. هر افغان حق لري چې خپل فکر دوینا، لیکنې، انځور او یا نورو وسیلو له لارې، په دې اساسي قانون کې دراغلو حکمونو په رعایت، څرگند کړي.

هر افغان حق لري دقانون له حکمونو سره سم مطالب، بې له دې چې هغه مخکې له مخکې دولتي مقامونو ته وښي، خپاره او نشر کړي.

دمطبعو، رادیو او تلویزیون، د مطبوعاتو دخپرولو او دجمعی ارتباط په نورو وسایلو پورې مربوط حکمونه دقانون له ليارې تنظیمېږي.

پنځه دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې دخپلو مادي او یا معنوي غوښتنو دتأمین لپاره، دقانون له حکمونو سره سم ټولني جوړې کړي.

رسمي جریده

۱۷

اتباع افغانستان حق لري دقانون له حکمونو سره سم، سياسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

۱. مرامنامه و اساسنامه حزب، مناقض احکام دين مقدس اسلام ونصوص و ارزشهای مندرج این قانون اساسی نباشد؛

۲. تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد؛

۳. اهداف و تشکیلات نظامی و شبه نظامی نداشته باشد؛

۴. وابسته به حزب سياسي ويا ديگر منابع خارجي نباشد؛

تأسیس و فعالیت حزب بر مبنای قومیت، سمت، زبان و مذهب فقهی جواز ندارد.

جمعیت و حزبی که مطابق به احکام قانون تشکیل می شود، بدون موجبات قانونی و حکم محکمه با صلاحیت منحل نمی شود.

د افغانستان اتباع حق لري دقانون له حکمونو سره سم، سياسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

۱. د گوند مرامنامه او اساسنامه د اسلام د سپیڅلي دين د احکامو او په دې اساسي قانون کې دراغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي؛

۲. د گوند تشکیلات او مالي منابع څرگند وي؛

۳. نظامي او نظامي ډوله تشکیلات او هدفونه ونه لري؛

۴. له بهرنيو سياسي گوندونو یا نورو بهرنيو منابعو سره تړلي نه وي؛

د قوم، سیمې، ژبې او فقهی مذهب پر بنسټ د گوند جوړول او فعالیت کول، جواز نه لري.

هغه جمعیت او گوند چې دقانون له حکمونو سره سم جوړېږي دقانوني موجباتو او با صلاحیتې محکمې له حکمه پرته نه منحل کېږي.

شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې د روا او سوله ییزو غوښتنو د تامین لپاره له قانون سره سم یې وسلې غونډې او مظاهرې وکړي.

ماده ۴ سی و ششم

اتباع افغانستان حق دارند برای تأمین مقاصد جایز و صلح آمیز، بدون حمل سلاح، طبق قانون اجتماع و تظاهرات نمایند.

اوه دېرشمه ماده

داشخاصو د مخابراتې او لیکونو آزادي او محرمیت که په لیکلي ډول وي یا د ټیلیفون او تلگراف یا نورو وسیلو له لارې، له تېرې څخه خوندي دي. دولت داشخاصو د مخابراتو او لیکونو د پلټنې حق نه لري مگر د قانون له حکمونو سره سم.

ماده ۵ سی و هفتم

آزادی و محرمیت مراسلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیلهٔ تلفون، تلگراف و وسایل دیگر، از تعرض مصون است. دولت حق تفتیش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد، مگر مطابق به احکام قانون.

اته دېرشمه ماده

د شخص استوګنځی له تېرې څخه خوندي دی.

ماده ۶ سی و هشتم

مسکن شخص از تعرض مصون است.

هېڅوک د دولت په ګډون نشي کولای داستوګن له اجازې یا د واکمنې محکمې له قراره پرته او یې له هغو حالاتو او لارو چې په قانون کې ښوول شوي، د چاکور ته ورننوزي یا یې وپلټي.

هیچ شخص، به شمول دولت، نمی تواند بدون اجازهٔ ساکن یا قرار محکمهٔ با صلاحیت و به غیر از حالات و طرزی که در قانون تصریح شده است، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش نماید.

رسمي جریده

۱۹

در مورد جرم مشهود ، مامور مسؤل می تواند بدون اجازه قبلی محکمه ، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش کند. مامور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن یا اجرای تفتیش ، در خلال مدتی که قانون تعیین می کند قرار محکمه را حاصل نماید.

دخترگند جرم په مورد کې مسؤل مامور کولای شي دمحکمې له مخکینې اجازې پرته د شخص کورته ور ننوزي یا هغه وپلټي. نوموړی مامور مکلف دی کورته له ننوتو یا پلټنې وروسته ، په هغه موده کې چې قانون یې ټاکي د محکمې قرار ترلاسه کړي.

ماده سی و نهم

هر افغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نماید و مسکن اختیار کند، مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است. هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند. دولت از حقوق اتباع افغانستان در خارج از کشور حمایت می نماید.

نېهه دېر شمه ماده
هر افغان حق لري د هېواد هر ګوټ ته سفر وکړي او استوګن شي خو له هغو سيمو پرته چې قانون منع کړې وي.
هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم له افغانستان څخه بهر سفر وکړي او بېرته راستون شي.
دولت له هېواد څخه بهر دافغانستان د اتباعو د حقوقو ساتنه کوي.

ماده چهارم

ملکیت از تعرض مصون است. هیچ شخص از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود، مگر در حدود احکام قانون.

خلو پښتېمه ماده

ملکیت له تېري څخه خوندي دی. هېڅوک دملکیت د ترلاسه کولو او په هغه کې له تصرف کولو څخه نه منع کېږي. مگر دقانون داحکامو په حدودو کې.

ملکیت هیچ شخص، بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود.

استملاک ملکیت شخص، تنها به مقصد تأمین منافع عامه، در بدل تعویض قبلی و عادلانه، به موجب قانون مجاز می باشد.

تفتیش و اعلان دارایی شخص، تنها به حکم قانون صورت می گیرد.

ماده چهل و یکم

اشخاص خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری را ندارند.

اجاره عقار بمنظور سرمایه گذاری، مطابق باحکام قانون مجاز می باشد.

فروش عقار به نمایندگی های سیاسی

دول خارجی و به موسسات بین المللی

که افغانستان عضو آن باشد، مطابق به

احکام قانون، مجاز میباشد.

ماده چهل و دوم

هر افغان مکلف است مطابق به

احکام قانون به دولت مالیه و

د هیچا ملکیت د قانون د حکم او د باصلاحیته محکمې له پرېکړې پرته نه مصادره کېږي.

د شخص د ملکیت استملاک یوازې د عامه گټو د تأمین په مقصد، د مخکیني او عادلانه بدل په ورکولو، د قانون له مخې مجاز دی.

د شخص د شتمنی پلټنه او اعلان یوازې د قانون په حکم کېدای شي.

یو څلورېنځمه ماده

بهرني اشخاص په افغانستان کې د عقاري مالونو د ملکیت حق نه لري.

د عقار اجاره د پانگې اچونې په منظور د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

د بهرنیو ملکونو پر سیاسي نمایندگیو او

پر هغو بین المللي مؤسسو چې افغانستان

پکې غړیتوب لري د عقاري مالونو پلورل

د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

دو څلورېنځمه ماده

هر افغان مکلف دی د قانون له

حکمونو سره سم دولت ته

ماليه او محصول ورکړي. هېڅ راز ماليه او محصول ، دقانون له حکمه پرته نه وضع کېږي. د ماليې او محصول اندازه او د ورکړې ډول يې د ټولنيز عدالت په رعايت د قانون په وسيله ښوول کېږي. دا حکم د بهرنيو کسانو او مؤسسو په برخه کې هم تطبیقېږي. هر ډول ورکړه شوې ماليه، محصول او عايدات، دولتي واحد حساب ته تحویلېږي.

محصول تأديه کند. هېچ نوع ماليه و محصول، بدون حکم قانون، وضع نمی شود. اندازه ماليه و محصول و طرز تأديه آن، با رعايت عدالت اجتماعي، توسط قانون تعيين می گردد. اين حکم در مورد اشخاص و مؤسسات خارجي نیز تطبيق می شود. هر نوع ماليه، محصول و عوايد تأديه شده، به حساب واحد دولتي تحویل داده می شود.

دري څلورېنتمه ماده

زده کړه د افغانستان دټولو اتباعو حق دی چې د لېسانس تر درجې پورې وړيا د دولت له خوا تأمینېږي.

دولت مکلف دی چې په ټول افغانستان کې د متوازن معارف دعامولو او د منځنيو اجباري زده کړو د تأمین لپاره اغېزمن پروگرام طرح او تطبيق کړي او د مورنيو ژبو د تدريس لپاره په هغو

ماده چهل و سوم

تعليم حق تمام اتباع افغانستان است که تا درجه ليسانس در مؤسسات تعليمی دولتي به صورت رایگان از طرف دولت تأمین میگردد.

دولت مکلف است به منظور تعميم متوازن معارف درتمام افغانستان، تأمین تعليمات متوسطه اجباری، پروگرام مؤثر طرح و تطبيق نمايد و زمينه تدريس زبانهای مادری را در

مناطقى كه به آنها تكلم مى كنند فراهم
كند.

سيمو كې چې پرې خبرې كېږي لاره
هواره كړي.

ماده ٤ چهل و چهارم

دولت مكلف است به منظور
ايجاد توازن و انكشاف تعليم
برای زنان، بهبود تعليم
كوجيان و امحای بي سوادى در
كشور، پروگرامهاى مؤثر طرح و
تطبيق نمايد.

خلور ٤ څلوېښتمه ماده

دولت مكلف دى دښخو د زده كړو د
پراختيا او توازن د ايجاد په منظور،
دكوجيانو د زده كړو د ښه والي او په
هېوادكې د بي سوادۍ د له منځه وړلو
لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبيق
كړي.

ماده ٥ چهل و پنجم

دولت نصاب واحد تعليمى را، بر مبنای
احكام دين مقدس اسلام و فرهنگ ملي
و مطابق با اصول علمى، طرح و تطبيق
مى كند و نصاب مضامين دينى
مكاتب را، بر مبنای مذاهب
اسلامى موجود در افغانستان، تدوين
مى نمايد.

پنځه ٤ څلوېښتمه ماده

دولت د اسلام د سپېڅلي دين د حكمونو
او ملي فرهنگ پر بنسټ او له
علمي اصولو سره سم، واحد تعليمى
نصاب طرح او تطبيقوي او د ښوونځيو
د ديني مضمونونو نصاب په افغانستان
كې د شتو اسلامي مذهبونو پر بنسټ
تدوينوي.

ماده ٦ چهل و ششم

تاسيس و اداره مؤسسات تعليمات
عالى، عمومى و اختصاصى وظيفه
دولت است.

شپږ ٤ څلوېښتمه ماده

د لوړو، عمومى او اختصاصى زده كړو د
مؤسسو جوړول او اداره كول، د دولت
وظيفه ده.

اتباع افغانستان می تواند به اجازه دولت به تاسیس مؤسسات تعلیمات عالی، عمومی، اختصاصی و سواد آموزی اقدام نمایند.

دولت می تواند تاسیس مؤسسات تعلیمات عالی، عمومی و اختصاصی را به اشخاص خارجی نیز مطابق به احکام قانون اجازه دهد.

شرایط شمول در مؤسسات تعلیمات عالی دولتی و سایر امور مربوط به آن، توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و هفتم

دولت برای پیشرفت علم، فرهنگ، ادب و هنر پروگرامهای مؤثر طرح می نماید.

دولت حقوق مؤلف، مخترع و کاشف را تضمین می نماید و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایت می کند و استفاده مؤثر از نتایج آن را، مطابق به احکام قانون، تعمیم می بخشد.

د افغانستان اتباع کولای شی د دولت په اجازه د لوړو، عمومي، اختصاصي او دسواد د زده کړو موسسې جوړې کړي.

دولت کولای شي بهرنیو کسانو ته هم د قانون له حکمونو سره سم د لوړو، عمومي او اختصاصي زده کړو د موسسو د جوړولو اجازه ورکړي.

د لوړو زده کړو په دولتي موسسو کې د شاملېدو شرطونه او له هغو سره نورې مربوطې چارې، د قانون له ليارې تنظيمېږي.

اوه څلورېنښتمه ماده

دولت د علم، فرهنگ، ادب او هنر د پرمختګ لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح کوي.

دولت د مؤلف، مخترع او کاشف حقوق تضمینوي او په ټولو برخو کې علمي څېړنې هڅوي او ملاتړ یې کوي او د هغو له نتیجه څخه د اغېزمنې ګټې اخیستل د قانون له حکمونو سره سم عاموي.

اته څلورېنښتمه ماده

کار، د هر افغان حق دی.

د کار د ساعتونو ټاکل، او با معاشه رخصتي، د کار او کارگر حقوق او له هغو سره نورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

د قانون د حکمونو په حدودو کې د کار او کسب انتخاب آزاد دی.

ماده ټولم څهله و هشتم

کار حق هر افغان است.

تعیین ساعات کار، رخصتی با مزد، حقوق کار و کارگر وسایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظیم می گردد.

انتخاب شغل و حرفه، در حدود احکام قانون، آزاد می باشد.

نهه څلورېنښتمه ماده

د جبري کار تحميل منع دی.

د جگړې، آفتونو او نورو داسې حالاتو کې چې عامه ژوند او هوساينه تهديد کړي فعاله برخه اخيسته د هر افغان ملي وجيبه ده.

پرماشومانو د کار تحميل جواز نه لري.

ماده ټولم څهله و نهم

تحميل کار اجباری ممنوع است.

سهم گیری فعال در حالت جنگ، آفات وسایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند، از وجایب ملی هر افغان می باشد.

تحميل کار بر اطفال جواز ندارد.

پنځوسمه ماده

دولت مکلف دی چې د یوې سالمې ادارې او د هېواد په اداري سیستم کې د سمون د رامنځ ته کېدو لپاره، لازم تدبیرونه ونیسي.

اداره خپل اجراءات په بشپړه بې طرفی

ماده پنجاهم

دولت مکلف است به منظور ایجاد اداره سالم و تحقق اصلاحات در سیستم اداری کشور تدابیر لازم اتخاذ نماید.

اداره اجراءات خود را با بیطرفی کامل

رسمي جریده

۲۵

و مطابق به احکام قانون عملی می سازد.

اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتی را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه حدودی ندارد.

اتباع افغانستان بر اساس اهلیت و بدون هیچگونه تبعیض و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

ماده پنجاه و یکم

هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره می باشد و می تواند برای حصول آن در محکمه دعوا اقامه کند.

به استثنای حالاتی که در قانون تصریح گردیده است، دولت نمی تواند بدون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

او د قانون له حکمونو سره سم عملی کوي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات تر لاسه کړي. دا حق د نورو حقوقو او عامه امنیت ته له زیان رسولو پرته، حدود نه لري.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخې او له هر ډول توپیر څخه پرته د قانون له حکمونو سره سم د دولت خدمت ته منل کېږي.

یو پنځوسمه ماده

هر څوک چې له ادارې څخه بې وجهه زیانمن شي د تاوان اخیستلو مستحق دی او کولای شي د تاوان د ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې دعوا اقامه کړي.

له هغو حالاتو پرته چې قانون بنسټوي، دولت نشي کولای د با صلاحیته محکمې له حکمه پرته د خپلو حقوقو د ترلاسه کولو لپاره اقدام وکړي.

دو پنځوسمه ماده

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغيو د مخنيوي او د وړيا علاج وسيلې او روغتيايي اسانتياوې د قانون له حکمونو سره سم تامینوي.

دولت له قانون سره سم د خصوصي طبي خدمتونو او روغتيايي مرکزونو جوړول او پراختيا هڅوي او ملاتړ يې کوي.

دولت د سالمې بدني روزنې د پياوړتيا او دملي او سيمه ييزو ورزشونو د پراختيا لپاره لازم تدبيرونه نيسي.

ماده پنجاه و دوم

دولت وسايل وقايه و علاج امراض و تسهيلات صحي رايجان را برای همه اتباع مطابق به احکام قانون تامین می نماید.

دولت تاسيس و توسعه خدمات طبي و مراکز صحي خصوصي را مطابق به احکام قانون تشويق و حمايت می کند.

دولت به منظور تقويت تربيت بدني سالم و انکشاف ورزشهای ملي و محلي تدابير لازم اتخاذ می نماید.

دري پنځوسمه ماده

دولت د شهيدانو او مفقودينو له پاتې کسانو، دمعلولينو او معيوبينو ديبا خواکمنی او په ټولنه کې د هغوی د فعالې ونډې اخيستنې په خاطر د مالي مرستو او روغتيايي خدمتونو د تنظيم لپاره د قانون له حکمونو سره سم لازم تدبيرونه نيسي.

دولت د متقاعدينو حقوق تضمينوي او له زړو کسانو، بې سر پرسته بنځو، معيوبينو او معلولينو او بې وسه يتيمانو سره د

ماده پنجاه و سوم

دولت به منظور تنظيم خدمات طبي و مساعدت مالي برای بازماندگان شهداء و مفقودين و برای باز توانی معلولين و معيوبين و سهم گيري فعال آنان در جامعه، مطابق به احکام قانون، تدابير لازم اتخاذ می نماید.

دولت حقوق متقاعدین را تضمین نموده، برای کهن سالان، زنان بی سرپرست، معیوبین و معلولین و ایتم

رسمي جریده

۲۷

بی بضاعت مطابق به احکام قانون
کمک لازم به عمل می آورد.

قانون له حکمونو سره سم
لازمې مرستې کوي.

ماده پنجاه و چهارم

خانواده رکن اساسی جامعه را
تشکیل می دهد و مورد حمایت
دولت قرار دارد.

دولت به منظور تأمین سلامت
جسمی و روحی خانواده، بالاخص
طفل و مادر، تربیت اطفال و
برای از بین بردن رسوم مغایر با
احکام دین مقدس اسلام تدابیر لازم
اتخاذ می کند.

ماده پنجاه و پنجم

دفاع از وطن وجیه تمام اتباع
افغانستان است.

شرایط اجرای دوره مکلفیت عسکری
توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده پنجاه و ششم

پیروی از احکام قانون اساسی، اطاعت
از قوانین و رعایت نظم و امن عامه
وجیه تمام مردم افغانستان است.

خلور پنخوسمه ماده

کورنی د ټولني اساسي
رکن دی او د دولت تر پاملرنې
لاندې ده.

دولت د کورنی او په خانګړې توګه د
مور او ماشوم د جسمي او روحي روغتيا
د تأمين، د ماشومانو د روزنې او د اسلام
د سپېڅلي دين له احکامو سره د مغایرو
رسومو د له منځه وړو لپاره لازم تدبیرونه
نیسي.

پنځه پنخوسمه ماده

له هېواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو
اتباعو وجیه ده.

د عسکري مکلفیت د دورې د تېرولو
شرطونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

شپږ پنخوسمه ماده

داساسي قانون د حکمونو پیروي، د قوانینو
اطاعت او د عامه نظم او امنیت رعایت
د افغانستان د ټولو خلکو وجیه ده.

بی خبری از احکام قانون عذر دانسته نمی شود.

د قانون له حکمونو څخه بی خبري عذر نه گڼل کېږي.

ماده پنجاه و هفتم

دولت حقوق و آزادی های اتباع خارجی را در افغانستان، طبق قانون تضمین می کند. این اشخاص در حدود قواعد حقوق بین المللی به رعایت قوانین دولت افغانستان مکلف می باشند.

اوه پنخوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د خارجي اتباعو حقوق او آزادی له قانون سره سم تضمینوي. دا کسان د بین المللي حقوقو د قواعدو په حدودو کې د افغانستان د دولت د قوانینو په رعایت مکلف دي.

ماده پنجاه و هشتم

دولت به منظور نظارت بر رعایت حقوق بشر در افغانستان و بهبود و حمایت از آن، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را تأسیس می نماید.

هر شخص می تواند در صورت نقض حقوق بشری خود، به این کمیسیون شکایت نماید.

کمیسیون می تواند موارد نقض حقوق بشری افراد را به مراجع قانونی راجع سازد و در دفاع از حقوق آنها مساعدت نماید.

تشکیل و طرز فعالیت این کمیسیون توسط قانون تنظیم می گردد.

اته پنخوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د بشر د حقوقو د رعایت د څارنې، ښه والي او ملاتړ لپاره، د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمیسیون جوړوي.

هر څوک کولای شي د خپلو بشري حقوقو د نقض په صورت کې دې کمیسیون ته شکایت وکړي.

کمیسیون کولای شي د افرادو د بشري حقوقو د نقض موارد مربوطو قانوني څانگو ته راجع کړي او د هغوی له حقوقو څخه په دفاع کې مرسته وکړي.

د دې کمیسیون جوړښت او د کار ډول یې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

نهه پنخوسمه ماده

هېڅوک نشي کولای په دې اساسي قانون کې له راغلو آزادیو او حقوقو څخه په ناوړه استفادې د هېواد د خپلواکۍ، زمکنۍ بشپړتیا، ملي واکمنۍ او ملي وحدت پر ضد عمل وکړي.

ماده پنجاه و نهم

هیچ شخص نمی تواند با سوء استفاده از حقوق و آزادیهای مندرج این قانون اساسی، بر ضد استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت و وحدت ملی عمل کند.

دریم فصل

جمهور رئیس

شپېتمه ماده

جمهور رئیس د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت په سر کې دی چې خپل واکونه په اجرائیه، مقننه او قضائیه برخو کې ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

جمهور رئیس دوه، لومړی او دویم مرستیالان لري.

د جمهوري ریاست کانديد د خپلو مرستیالانو نومونه د خان له کانديدولو سره یو ځای ملت ته اعلاموي.

د جمهور رئیس لومړی مرستیال د جمهور رئیس د غیاب، استعفاء او یا مړینې په

فصل سوم

رئیس جمهور

ماده شصتم

رئیس جمهور در رأس دولت جمهوری اسلامی افغانستان قرار داشته، صلاحیت های خود را در عرصه های اجرائیه، تقنینیه و قضائیه، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

رئیس جمهور دارای دو معاون، اول و دوم، می باشد.

کانديد ریاست جمهوری نام هر دو معاون را همزمان با کانديد شدن خود به ملت اعلام میدارد.

معاون اول رئیس جمهور درحالت غیاب، استعفاء و یا وفات رئیس جمهور،

مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی، عمل می کند.

در غیاب معاون اول رئیس جمهور، معاون دوم مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی عمل می کند.

ماده شصت و یکم

رئیس جمهور با کسب اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرای رأی دهندگان از طریق رأی گیری آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردد.

وظیفه رئیس جمهور در اول جوزای سال پنجم بعد از انتخابات پایان می یابد.

انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان کار رئیس جمهور برگزار میگردد.

هر گاه در دور اول هیچ یک از کاندیدان نتواند اکثریت بیش از پنجاه فیصد آرا را بدست آورد، انتخابات

حالاتی که ددی اساسی قانون له مندرجو حکمونو سره سم کار کوي.

د جمهور رئیس د لومړي مرستیال په غیاب کې، دوه یم مرستیال د اساسی قانون له مندرجو احکامو سره سم عمل کوي.

یو شپېتمه ماده

جمهور رئیس د رای ورکونکیو د آزادو، عمومی، پتو او مستقیمو رایو له لارې په سلو کې تر پنخوسو زیاتو رایو په ترلاسه کولو انتخابېږي.

د جمهور رئیس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنجم کال د غیرکولې په لومړۍ نېټه پای ته رسېږي.

د جمهور رئیس د کار ترپای ته رسېدو دمخه د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره انتخابات، له دېرشو تر شپېتو ورځو پورې، موده کې کېږي.

که چېرې په لومړي پړاو کې له کاندیدانو څخه یو هم ونه کړای شي چې په سلو کې تر پنخوسو زیاتې رایې ترلاسه کړي،

رسمي جریده

۳۱

برای دور دوم در ظرف دو هفته از تاریخ اعلام نتایج انتخابات بر گزار می گردد و در این دور تنها دو نفر از کاندیدانی که بیشترین آرا را در دور اول بدست آورده اند، شرکت می نمایند.

در دور دوم انتخابات، کاندیدی که اکثریت آرا را کسب کند، رئیس جمهور شناخته می شود.

هر گاه یکی از کاندیدان ریاست جمهوری در جریان دور اول یا دوم رأی گیری و یا بعد از انتخابات و قبل از اعلام نتایج انتخابات وفات نماید، انتخابات مجدد مطابق به احکام قانون بر گزار می گردد.

ماده شصت و دوم

شخصی که به ریاست جمهوری کاندید می شود، واجد شرایط ذیل می باشد:

۱. تبعه افغانستان، مسلمان و متولد

انتخابات د دوهم خل لپاره د انتخاباتو د نتایجو د نېټې تر اعلان وروسته د دوو اوونیو په اوږدو کې تر سره کېږي. دا خل یوازې هغه دوه تنه کاندیدان په انتخاباتو کې برخه اخلي چې په لومړي پړاو کې یې تر ټولو زیاتې رایې ترلاسه کړې وي.

د انتخاباتو په دویم پړاو کې هغه څوک چې د رایو اکثریت ترلاسه کړي، جمهور رئیس گڼل کېږي.

که چېرې د جمهوري ریاست یو کاندید د رای گیری د لومړي یا دویم پړاو په جریان او یا تر انتخاباتو وروسته او یا د انتخاباتو د نتایجو له اعلان څخه پخوا مړ شي، نوي انتخابات د قانون له حکمونو سره سم کېږي.

دوه شپږمه ماده

څوک چې جمهوري ریاست ته کاندیدېږي، باید د لاندینو شرطونو لرونکی وي:

۱. د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان

از والدین افغان بوده و تابعیت کشور دیگری را نداشته باشد؛
 ۲. در روز کانديد شدن سن وی از چهل سال کمتر نباشد؛
 ۳. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

هیچ شخص نمی تواند بیش از دو دوره به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.
 حکم مندرج این ماده در مورد معاونین رئیس جمهور نیز تطبیق می گردد.

ماده شصت و سوم

رئیس جمهور قبل از تصدی وظیفه، مطابق به طرز العمل خاص که توسط قانون تنظیم می گردد، حلف آتی را بجا می آورد:

بسم الله الرحمن الرحيم
 «به نام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را

مور او پلار څخه زېږېدلی وي او د بل هېواد تابعیت ونلري؛

۲. د کانديدېدو په وړخ يې عمر تر څلويښتو کلونو لږ نه وي؛
 ۳. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومی محکوم شوی نه وي؛

هیڅ شخص نشي کولای له دوو دورو زیات د جمهور رئیس په حیث وټاکل شي.
 په دې ماده کې راغلي حکم د جمهور رئیس د مرستیالانو په برخه کې هم تطبیقېږي.

دري شپېتمه ماده

جمهور رئیس د کار تر پیل دمخه، د خانګړې کرنلارې سره سم، چې د قانون له ليارې تنظيمېږي دا لاندې لوړه يادوي:

بسم الله الرحمن الرحيم
 «د لسوی خدای ﷻ په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دین پیروي او

رسمي جریده

۳۳

اطاعت و از آن حمایت کنم. قانون اساسی و سایر قوانین را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نمایم. از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست و حقوق و منافع مردم افغانستان را حفاظت کنم و با استعانت از بارگاه پروردگار متعال و پشتیبانی ملت، مساعی خود را در راه سعادت و ترقی مردم افغانستان بکار برم. «

ماده شصت و چهارم

رئیس جمهور دارای صلاحیتها و وظایف ذیل می باشد:

۱. مراقبت از اجرای قانون اساسی؛
۲. تعیین خطوط اساسی سیاست کشور به تصویب شورای ملی؛
۳. قیادت اعلاى قواى مسلح افغانستان؛
۴. اعلان حرب و متارکه به تایید شورای ملی؛
۵. اتخاذ تصمیم لازم در حالت

ساتنه و کرم. د اساسي قانون او نورو قوانینو رعایت او د تطبیق خارنه و کرم. د افغانستان د خپلواکۍ، ملي واکمنۍ، زمکنۍ بشپړتیا ساتنه او د افغانستان د خلکو حقوق او گټې خوندي کړم او د لوی خدای (ج) له در بار څخه د مرستې په غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو د پرمختګ او هوساینې په لاره کې خپلې هڅې جاري وساتم.»

څلور شپږمه ماده

جمهور رئیس لاندې واکونه او وظیفې لري:

۱. د اساسي قانون د اجرا څارل؛
۲. د ملي شوري په تصویب د هېواد د سیاست د اساسي کړنو ټاکل؛
۳. د افغانستان دوسله والوخواکونو ستر مشرتوب؛
۴. د ملي شوري په تایید د جګړې او متارکې اعلانول؛
۵. د زمکنۍ بشپړتیا او د خپلواکۍ

- دفاع از تمامیت ارضی و
حفظ استقلال؛
۶. فرستادن قطعات قوای
مسلح به خارج افغانستان به تأیید
شورای ملی؛
۷. دایر نمودن لویه جرگه به استثنای
حالت مندرج ماده شصت و نهم این
قانون اساسی؛
۸. اعلان حالت اضطرار به تأیید
شورای ملی و خاتمه دادن به آن؛
۹. افتتاح اجلاس شورای ملی و لویه
جرگه؛
۱۰. قبول استعفای معاونین ریاست
جمهوری؛
۱۱. تعیین وزرا، لوی څارنوال، رئیس
بانک مرکزی، رئیس امنیت ملی و
رئیس سره میاشت به تأیید ولسی جرگه
و عزل و قبول استعفای آنها؛
۱۲. تعیین رئیس و اعضای ستره
محکمه به تأیید ولسی جرگه؛
۱۳. تعیین، تقاعد، قبول استعفاء و
- دساتنی د دفاع په حالت کې دلازم
تصمیم نیول؛
۶. د ملي شوري په تاييد له افغانستان
څخه بهر ته د وسله والو ځواکونو د
ټولگيو لېږل؛
۷. ددې اساسي قانون په (نهه شپېتمه)
ماده کې له راغلي حالت پرته، د لويې
جرگې راغونښتل؛
۸. د ملي شوري په تاييد د اضطراري
حالت اعلان او دهغه پای ته رسول؛
۹. د ملي شوري او لويې جرگې دغونډو
پرانستل؛
۱۰. د جمهوري ریاست د مرستیالانو د
استعفي منل؛
۱۱. د ولسي جرگې په تاييد د وزیرانو،
لوی څارنوال، د مرکزی بانک، د ملی
امنیت او سرې میاشتي د رئیسانو ټاکل او
د هغوی عزلول او د استعفی منل؛
۱۲. د ولسي جرگې په تاييد د سترې
محکمې د رئیس او غړيو ټاکل؛
۱۳. د قانون له حکمونو سره سم د

رسمي جریده

۳۵

عزل قضات، صاحب منصبان
قوای مسلح، پولیس و امنیت ملی
و مامورین عالی رتبه مطابق به
احکام قانون؛

۱۴. تعیین سران نمایندگی های سیاسی
افغانستان نزد دول خارجی و مؤسسات
بین المللی؛

۱۵. قبول اعتماد نامه های نمایندگان
سیاسی خارجی در افغانستان؛

۱۶. توشیح قوانین و فرامین
تقنینی؛

۱۷. اعطای اعتبار نامه به غرض عقد
معاهدات بین الدول مطابق به احکام
قانون؛

۱۸. تخفیف و عفو مجازات مطابق به
احکام قانون؛

۱۹. اعطای مدالها، نشانها و
القاب افتخاری مطابق به احکام
قانون؛

۲۰. تأسیس کمیسیونها به منظور بهبود
اداره کشور مطابق به احکام قانون؛

قاضیانو، د وسله والو خواکونو، پولیسو،
د ملی امنیت د منصبدارانو او د لوړ رتبه
مامورینو ټاکل، تقاعد ورکول، د استعفی
منل او عزلول؛

۱۴. په بهرنیو هېوادونو او نړیوالو
مؤسسو کې د افغانستان د سیاسي
نمایندگیو د مشرانو ټاکل؛

۱۵. په افغانستان کې د بهرنیو سیاسي
نمایندگانو د باور لیکونو منل؛

۱۶. د قوانینو او تقنیني فرمانونو تو شیح
کول.

۱۷. د قانون له حکمونو سره سم د
دولتونو ترمنځ د معاهدو د عقد لپاره د
باور لیکونو ورکول؛

۱۸. د قانون له حکمونو سره سم د
جزاگانو تخفیف او بخیل؛

۱۹. د قانون له حکمونو سره سم د
مدالونو، نښانونو او افتخاري لقبونو
ورکول؛

۲۰. د هېواد د ادارې د سمون په منظور،
د قانون له مخې، د کمیسیونونو جوړول؛

۲۱. سایر صلاحیتها و وظایف مندرج
این قانون اساسی.

۲۱. په دې اساسي قانون کې نور راغلي
واکونه او وظایف.

ماده شصت و پنجم

رئيس جمهور می تواند در موضوعات
مهم ملی سیاسی، اجتماعی و یا
اقتصادی به آرای عمومی مردم
افغانستان مراجعه نماید.

مراجعه به آرای عمومی نباید مناقض
احکام این قانون اساسی و یا مستلزم
تعدیل آن باشد.

پنځه شپېتمه ماده

جمهور رئیس کولای شي په مهمو ملي،
سیاسي، ټولنيزو او يا اقتصادي چارو کې د
افغانستان دخلکو ټولپوښتنې ته مراجعه
وکړي.

ټولپوښتنه باید ددې اساسي قانون د
حکمونو مخالفه او دهغه دتعدیل مستلزم
نه وي.

ماده شصت و ششم

رئيس جمهور در اعمال
صلاحیتهای مندرج این قانون
اساسی، مصالح علیای مردم
افغانستان را رعایت می کند.

رئيس جمهور نمی تواند بدون حکم
قانون ملکیت های دولتی را بفروشد یا
اهدا کند.

رئيس جمهور نمی تواند در
زمان تصدی وظيفه از مقام خود
به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی،

شپږ شپېتمه ماده

جمهور رئیس په دې اساسي قانون کې د
راغلو واکونو د عملي کولو په برخه کې
د افغانستان د خلکو لوړ مصلحتونه په پام
کې نیسي.

جمهور رئیس نشي کولای چې د قانون له
حکمه پرته دولتي ملکیتونه او شتمنی
وېلوري او یا یې وبخښي.

جمهور رئیس نشي کولای د خپل کار په
دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو،
سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي

ملحوظاتو گڻته واخلې.

مذهبي و حزبي استفاده نمايد.

اووه شپيتمه ماده

د جمهور رئيس د استعفی، عزل، مړينې او يا په صعب العلاجه ناروغۍ د اخته کېدلو په صورت کې چې د وظيفې د اجرا مخه نيسي د جمهور رئيس لومړی مرستيال د جمهور رئيس واکونه او وظيفې په غاړه اخلي.

جمهور رئيس خپله استعفی په خپله ملي شوري ته اعلاموي.

د صعب العلاجه ناروغۍ تثبيت د هغه طبي هيئت له خوا کېږي چې ستره محکمه يې ټاكي.

په داسې حالاتو کې د نوي جمهور رئيس د ټاکلو لپاره په درې مياشتو کې دننه ددې اساسي قانون د يو شپيتمې مادې له حکم سره سم انتخابات کېږي.

د جمهور رئيس لومړی مرستيال د لڼد مهاله جمهور رئيس په توگه، د وظيفې د ترسره کولو په موده کې

ماده شصت و هفتم

در صورت استعفا، عزل يا وفات رئيس جمهور و يا مريضی صعب-العلاج که مانع اجراء وظيفه شود، معاون اول رئيس جمهور صلاحيتها و وظيفات رئيس جمهور را به عهده می گيرد.

رئيس جمهور استعفاى خود را شخصاً به شورای ملی اعلام می نمايد.

تثبيت مريضی صعب العلاج توسط هيئت طبي با صلاحيت که از طرف ستره محکمه تعيين می گردد صورت مي گيرد.

درين حالات در خلال مدت سه ماه انتخابات به منظور تعيين رئيس جمهور جديد طبق ماده شصت و يکم اين قانون اساسی بر گزار می گردد.

معاون اول رئيس جمهور در زمان تصدی به حيث رئيس جمهور موقت امور ذيل

لاندینی چارې نشي ترسره کولای:

را انجام داده نمی تواند:

۱. د اساسي قانون تعديل؛

۱. تعديل قانون اساسي؛

۲. د وزیرانو عزل؛

۲. عزل وزرا؛

۳. ټولپوښتنه.

۳. مراجعه به آراء عامه.

د جمهور رئیس مرستیالان د دې اساسي قانون له حکمونو سره سم کولای شي خان جمهوري ریاست ته کاندید کړي.

معاونین رئیس جمهور می توانند مطابق به احکام این قانون اساسی خود را به ریاست جمهوری کاندید نمایند.

د جمهور رئیس په غیاب کې د لومړي مرستیال وظایف د جمهور رئیس په واسطه ټاکل کېږي.

در صورت غیاب رئیس جمهور، وظایف معاون اول توسط رئیس جمهور تعیین می گردد.

اته شپېتمه ماده

که چېرې د جمهور رئیس یو مرستیال استعفی وکړي او یا مرشي د هغه پر ځای بل شخص د جمهور رئیس له خوا او د ولسی جرگې په تأیید ټاکل کېږي.

ماده شصت و هشتم

هر گاه یکی از معاونین رئیس جمهور استعفاء و یا وفات نماید عوض وی شخص دیگری توسط رئیس جمهور به تأیید ولسی جرگه تعیین می گردد.

د جمهور رئیس او د هغه د لومړي مرستیال د یو ځایي مړینې په صورت کې په ترتیب سره دویم مرستیال، د مشرانو جرگې رئیس د ولسی جرگې رئیس او د بهرنیو چارو وزیر یو په بل پسې د دې اساسي قانون د (اووه شپېتمې) مادې له

در صورت وفات همزمان رئیس جمهور و معاون اول وی، بالترتیب معاون دوم، رئیس مشرانو جرگه، رئیس ولسی جرگه و وزیر خارجه یکی بعد دیگری مطابق به حکم مندرج ماده شصت و هشتم این قانون اساسی

رسمي جریده

۳۹

وظایف رئیس جمهور را به عهده می گیرد.

حکم سره سم د جمهور رئیس وظیفې په غاړه اخلي.

ماده شصت و نهم

رئیس جمهور در برابر ملت و ولسی جرگه مطابق به احکام این ماده مسؤل میباشد.

اتهام علیه رئیس جمهور به ارتکاب جرائم ضد بشری، خیانت ملی یا جنایت از طرف یک ثلث کل اعضای ولسی جرگه تقاضا شده می تواند.

در صورتیکه این تقاضا از طرف دو ثلث کل آرای ولسی جرگه تأیید گردد، ولسی جرگه در خلال مدت یک ماه لویه جرگه را دایر مینماید.

هر گاه لویه جرگه اتهام منسوب را به اکثریت دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، رئیس جمهور از وظیفه منفصل و موضوع به محکمه خاص محول می گردد. محکمه خاص متشکل است از رئیس مشرانو جرگه، سه نفر از اعضای ولسی جرگه و سه

نهمه شپېتمه ماده

جمهور رئیس د ملت او ولسی جرگې په وړاندې ددې مادې د احکامو مطابق مسؤل دی.

پر جمهور رئیس د بشري ضد جرمونو، ملی خیانت یا جنایت د ارتکاب تورلگول د ولسي جرگې د ټولو غړيو د درېيمې برخې له خوا غوښتل کېدای شي.

که چېرې دا غوښتنه د ولسي جرگې د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو له خوا تأیید شي، ولسي جرگه د یوې مېاشتې دننه لویه جرگه دایروي.

که لویه جرگه منسوب شوی اتهام د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي، جمهور رئیس له وظیفې څخه گوښه او موضوع خانګړې محکمې ته سپارل کېږي. خانګړې محکمه د ولسی جرگې له درېو غړيو، د سترې محکمې له درېو غړيو چې لویه

نفر از اعضای ستره محکمه به تعیین لویه جرگه. اقامه دعوی توسط شخصیکه از طرف لویه جرگه تعیین میگردد صورت می گیرد.

در این حالت احکام مندرج ماده شصت و هفتم این قانون اساسی تطبیق می گردد.

ماده هفتم

معاش و مصارف رئیس جمهور توسط قانون تنظیم می گردد.

رئیس جمهور بعد از ختم دوره خدمت، بااستثنای حالت عزل، برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره ریاست جمهوری مطابق به احکام قانون مستفید می شود.

فصل چهارم

حکومت

ماده هفتاد و یکم

حکومت متشکل است از وزرا که تحت ریاست رئیس جمهور اجرای وظیفه می نمایند.

جرگه بی تاکی او د مشرانو جرگې له رئیس څخه جوړېږي. دعوي د هغه شخص له خوا چې د لوي جرگې له خوا ټاکل کېږي، اقامه کېږي.

په دې حالت کې د دې اساسي قانون په (اووه شپېتمه) ماده کې راغلي حکمونه تطبیقېږي.

اویایمه ماده

د جمهور رئیس تنخوا او لگښتونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

جمهور رئیس د خدمت د دورې ترختمېدو وروسته د عزل له حالته پرته د خپل ژوند په پاتې موده کې د جمهوري ریاست د دورې له مالي حقوقو څخه د قانون له حکمونو سره سم، گټه اخلي.

څلورم فصل

حکومت

یو اویایمه ماده

حکومت له وزیرانو څخه جوړ دی چې د جمهور رئیس تر ریاست لاندې کار کوي.

رسمي جریده

۴۱

تعداد وزرا ووظایف شان توسط قانون تنظیم می گردد.

د وزیرانو شمېر او وظایف د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده هفتادو دوم

شخصی که به حیث وزیر تعیین می شود واجد شرایط ذیل میباشد:
۱. تنها حامل تابعیت افغانستان باشد.

هر گاه کانديد وزارت تابعیت کشور دیگری را نیز داشته باشد، ولسی جرگه صلاحیت تأیید و یارد آنرا دارد.

۲. دارای تحصیلات عالی، تجربه کاری و شهرت نیک باشد؛
۳. سن وی از سی و پنج سال کمتر نباشد؛

۴. از طرف محکمه به ارتکاب جرائم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

ماده هفتادو سوم

وزرا می توانند از اعضای شورای ملی

دوه او یایمه ماده

خوک چې د وزیر په توگه ټاکل کېږي باید لاندیني شرطونه ولري:
۱. یوازې د افغانستان دتابعیت لرونکی وي.

که چېرې د کوم وزارت کانديد د بل هېواد تابعیت هم ولري ولسی جرگه د هغه د تأیید یا رد صلاحیت لري؛

۲. لوړ تحصیلات، کاري تجربه او ښه شهرت ولري؛
۳. عمرېې تر پنځه دېرش کلونو لږ نه وي؛

۴. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي.

دري او یایمه ماده

کېدای شي وزیران د ملي شوري له

غږيو او يا له هغو د باندې وټاکل شي.
کله چې د ملي شوري غړي د وزير پسه
توگه وټاکل شي، په شوري کې خپل
غړيتوب له لاسه ورکوي او د هغه پر
ځای بل شخص د قانون له حکم سره سم
ټاکل کېږي.

يا خارج از آن تعيين شوند.
هر گاه عضو شورای ملی به حیث وزیر
تعیین شود، عضویت خود را در شوری
از دست می دهد و در عوض وی
شخص دیگری مطابق به حکم قانون
تعیین میگردد.

څلور اويايمه ماده

وزيران د وظيفې له پيله مخکې د جمهور
رئيس په وړاندې، لاندینۍ لورپه کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

«د لوی خدای ﷻ په نامه لورپه کوم چې د
اسلام د سپېڅلي دين د حکمونو حمايت،
د اساسي قانون او د افغانستان د نورو
قوانينو رعايت، د اتباعو د حقوقو
حفاظت، د افغانستان د خپلواکي، زمکنۍ
بشپړتيا او د خلکو د ملي وحدت ساتنه
وکړم او په خپلو ټولو اعمالو کې
خدای ﷻ حاضر گڼم او خپلې راسپارل
شوې وظيفې په رښتينولۍ سرته رسوم.»

ماده هفتادو چهارم

وزرا قبل از تصدی وظيفه حلف آتی را
به حضور رئيس جمهور، بجا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

«بنام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یاد می
کنم که دين مقدس اسلام را حمايت،
قانون اساسی و ساير قوانين
افغانستان را رعايت، حقوق اتباع را
حفاظت و از استقلال، تماميت ارضی
و وحدت ملی مردم افغانستان
حراست کنم و در همه اعمال خود
خداوند ﷻ را حاضر دانسته، و ظايف
محو له را صادقانه انجام دهم.»

پنځه اويايمه ماده

حکومت لاندینۍ وظيفې لري:

ماده هفتادو پنجم

حکومت دارای وظايف ذیل می باشد:

رسمي جریده

۴۳

۱. ددې اساسي قانون او نورو قوانينو دا حکامو او د محکمو د قطعي پرېکړو عملي کول؛
۲. د خپلواکۍ ساتل، له زمکنۍ بشپړتيا څخه دفاع او په نړيواله ټولنه کې د افغانستان د حيثيت او گټو ساتل؛
۳. د عامه نظم او امن ټينگول او د هر راز اداري فساد له منځه وړل؛
۴. د بودجې ترتيبول، د دولت د مالي وضعې تنظيمول او د عامه شتمني ساتل؛
۵. د ټولنيزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژيکي د پرمختيايي پروگرامونو طرح او تطبيق؛
۶. ملي شوري ته د مالي کال په پای کې د سرته رسېدلو چارو او د نوي مالي کال د مهمو پروگرامونو په باب گزارش ورکول؛
۷. د هغو نورو وظيفو تر سره کول چې ددې اساسي قانون او نورو قوانينو له مخې د حکومت له وظيفو څخه گڼل شويدي.
۱. تعميل احکام اين قانون اساسی و ساير قوانين و فيصله های قطعی محاکم؛
۲. حفظ استقلال، دفاع از تماميت ارضی و صيانت منافع و حيثيت افغانستان در جامعه بين المللی؛
۳. تأمین نظم و امن عامه و از بين بردن هر نوع فساد اداری؛
۴. ترتيب بودجه، تنظيم وضع مالی دولت و حفاظت داراي عامه؛
۵. طرح و تطبيق پروگرامهای انکشافی اجتماعي، فرهنگي، اقتصادي و تکنالوژيکي؛
۶. ارائه گزارش به شورای ملی در ختم سال مالی در باره امور انجام شده و پروگرام های عمده سال مالی جديد؛
۷. انجام ساير وظيفی که به موجب اين قانون اساسی و قوانين ديگر از وظيف حکومت دانسته شده است.

شپږ اويايمه ماده

حکومت د هېواد د سياست د اساسي کړنو د تطبيق او د خپلو وظيفو د تنظيمولو لپاره مقررات وضع او تصويبي. دا مقررات بايد د هېڅ قانون له نص يا روح سره مناقض نه وي.

ماده هفتاد و ششم

حکومت برای تطبيق خطوط اساسی سياست کشور و تنظيم وظيف خود مقررات وضع و تصويب می کند. اين مقررات بايد مناقض نص يا روح هېچ قانون نباشد.

اوه اويايمه ماده

وزيران خپل وظيف د اداري واحدونو د آمرينو په توگه په هغو حدودو کې چې دا اساسي قانون او نور قوانين يې ټاکي، سرته رسوي.

ماده هفتادو هفتم

وزرا وظيف خود را به حيث آمريين واحد های اداري در داخل حدودی که اين قانون اساسي وسایر قوانين تعيين می کند، اجرا می نمایند.

وزيران له خپلو ټاکلو وظيفو څخه د جمهور رئيس او ولسي جرگې په وړاندې مسوليت لري.

وزرا از وظيف مشخصه خود نزد رئيس جمهور و ولسی جرگه مسولیت دارند.

اته اويايمه ماده

که چېرې وزير په بشري ضد جرمونو، ملي خيانت او يا په نورو جرمونو متهم شي، موضوع ددې اساسي قانون (د يو سلو څلوردېرشمې) مادې په رعايت ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي.

ماده هفتادو هشتم

هر گاه وزير به ارتکاب جرایم ضد بشری، خیانت ملی و یا سایر جرایم متهم گردد، قضیه با رعایت ماده یکصد و سی و چهارم این قانون اساسی به محکمه خاص محول می گردد.

نهه اویایمه ماده

حکومت کولای شي د ولسي جرگې د تعطیل په حالت کې له بودجې او مالي چارو پرته، د بېرني اړتیا پر اساس تقينی فرمانونه ترتیب کړي.

تقیني فرمانونه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته د قانون حکم پیدا کوي. تقیني فرمانونه باید د ملي شوري د لومړۍ غونډې تـرجوړېدو وروسته د دېرشو ورځو په اوږدو کې هغې ته وړاندې شي.

او که د ملي شوري له خوا رد شي، اعتبار نلري.

ماده هفتادو نهم

حکومت می تواند در حالت تعطیل ولسی جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامین تقینی را ترتیب کند.

فرامین تقیني بعد از توشیح رئیس جمهور حکم قانون را حایز می شود. فرامین تقیني باید در خلال ۳۰ روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن تقدیم شود.

و در صورتیکه از طرف شورای ملی رد شود، از اعتبار ساقط می گردد.

اتیایمه ماده

وزیران نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او گوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

ماده هشتادم

وزرا نمی توانند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نمایند.

پنجم فصل

ملي شوری

یو اتیایمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت ملي شوري، دستر تقنیني ارگان په توگه د افغانستان د خلکو د ارادې ښکارندویه ده او د ټول ملت نمایندگي کوي.

د شوری هر غړی د رایې د څرگندونې په وخت کې، د افغانستان د خلکو عمومي مصلحتونه او سترې گټې د خپل قضاوت محور ټاکي.

دو اتیایمه ماده

ملي شوري له دوو مجلسونو: ولسي جرگې او مشرانو جرگې څخه جوړه ده. هېڅوک نشي کولای په یوه وخت کې د دواړو مجلسونو غړی وي.

دري اتیایمه ماده

دو لسي جرگې غړي د خلکو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

دولسي جرگې د کار دوره د پنجم کال

فصل پنجم

شورای ملی

ماده هشتادویکم

شورای ملي دولت جمهوري اسلامي افغانستان بحيث عالی ترین ارگان تقنیني مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می کند.

هر عضو شوری در موقع اظهار رأی، مصالح عمومی و منافع علیای مردم افغانستان را مدار قضاوت قرار می دهد.

ماده هشتاد و دوم

شورای ملی متشکل از دو مجلس: ولسی جرگه و مشرانو جرگه می باشد. هیچ شخص نمی تواند در یک وقت عضو هر دو مجلس باشد.

ماده هشتاد و سوم

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردند.

دوره کار ولسی جرگه به تاریخ اول

رسمي جریده

۴۷

سرطان سال پنجم، بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار آغاز می نماید.

انتخابات اعضای ولسی جرگه در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان دوره ولسی جرگه برگزار می گردد.

تعداد اعضای ولسی جرگه به تناسب نفوس هر حوزه حداکثر دوصدو پنجاه نفر می باشد.

حوزه های انتخاباتی و سایر مسایل مربوط به آن در قانون انتخابات تعیین می گردد.

در قانون انتخابات باید تدابیری اتخاذ گردد که نظام انتخاباتی، نمایندگی عمومی و عادلانه را برای تمام مردم کشور تأمین نماید و به تناسب نفوس از هر ولایت طور اوسط حد اقل دو وکیل زن در ولسی جرگه عضویت یابد.

د چنگاښ په لومړۍ نېټه دانتخاباتو د نتیجه داعلان څخه وروسته پای ته رسېږي او نوې شوری په کار پیل کوي.

دولسي جرگې د دورې تر ختمېدو دمخه له دېرشو څخه تر شپېتو ورځو پورې موده کې دولسي جرگې دغړيو انتخابات کېږي.

دولسي جرگې دغړيوشمېر دهرې حوزې د نفوسو د شمېر په تناسب زيات نه زيات تر (۲۵۰) کسانو پورې دی.

انتخاباتي حوزې، او ورسره نور مربوط مسایل د انتخاباتو په قانون کې ټاکل کېږي.

د انتخاباتو په قانون کې باید داسي تدبیره ونیول شي چې انتخاباتي نظام دافغانستان د ټولو خلکو لپاره عمومي او عادلانه استازیتوب تأمین کړي او دنفوسو په تناسب دې له هر ولایت څخه په اوسط ډول لږ ترلږه دوه بنځینه و کیلي په اولسي جرگه کې غړیتوب ترلاسه کړي.

څلور اټيايمه ماده

د مشرانو جرگې غړي په لاندې ډول
انتخاب او ټاکل کېږي:

۱. دهرې ولايتي جرگې له غړيو څخه
يو تن دمربوطې جرگې په انتخاب، د
څلورو کلونو لپاره؛

۲. دهر ولايت د ولسواليو د
جرگو له غړيو څخه يو تن، د
مربوطو جرگو په انتخاب، د دريو کلونو
لپاره؛

۳. پاتې دريمه برخه غړي د معلولينو او
معيوبينو د دوو تنو او کوچيانو د دوو تنو
استازيو په گډون د هېواد له خيرو او
تجربه لرونکو کسانو څخه د پنځو
کلونو لپاره د جمهور رئيس له خوا ټاکل
کېږي.

جمهور رئيس له دې اشخاصو څخه په
سلو کې پنځوس شخصي ټاکنې.

هغه شخص چې د مشرانو جرگې د غړي
په توگه انتخابېږي په مربوطه جرگه کې
خپل غړيتوب له لاسه ورکوي او دده

ماده هشتاد و چهارم

اعضای مشرانو جرگه به ترتيب ذيل
انتخاب و تعيين می شوند:

۱. از جمله اعضای شورای هر
ولايت، یک نفر به انتخاب شورای
مربوط برای مدت چهار سال؛

۲. از جمله اعضای شوراهای
ولسوالیهای هر ولايت، یک نفر به
انتخاب شورا های مربوط برای مدت
سه سال؛

۳. یک ثلث باقی مانده از جمله
شخصیت های خیر وبا تجربه به
شمول دو نفر از نمایندگان معلولين و
معيوبين و دو نفر نمایندگان کوچی ها
به تعيين رئيس جمهور برای مدت
پنج سال.

رئيس جمهور تعداد پنجاه فيصد از اين
اشخاص را از بين زنان تعيين می نمايد.

شخصی که به حيث عضو مشرانو
جرگه انتخاب می شود، عضويت خود
را درشورای مربوطه از دست داده،

رسمي جریده

۴۹

به عوض او شخص دیگری مطابق به احکام قانون تعیین می گردد.

ماده هشتمادو پنجم

شخصی که به عضویت شورای ملی کانديد يا تعيين می شود، علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل میباشد:

۱. تبعه افغانستان بوده یا حد اقل ده سال قبل از تاریخ کانديد يا تعيين شدن تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد؛

۲. از طرف محکمه به ارتکاب جرائم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۳. اعضای ولسی جرگه سن بیست و پنج سالگی را در روز کانديد شدن و اعضای مشرانو جرگه سن سی و پنج سالگی را در روز کانديد يا تعيين شدن تکمیل کرده باشند؛

پرخای د قانون له حکمونو سره سم بل شخص ټاکل کېږي.

پنځه اتيایمه ماده

هغه څوک چې د ملي شوری غړيتوب ته کانديد يا ټاکل کېږي، د ټاکونکو پر شرطونو سربېره، دا لاندې صفتونه هم باید ولري:

۱. د افغانستان تبعه وي يا لږ تر لږه د کانديدېدو يا تعيين تر نېټې لس کاله پخوا يې د افغانستان د دولت تابعیت ترلاسه کړی وي؛

۲. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي؛

۳. دولسي جرگې غړيو دکانديدېدو په ورځ د عمر پنځه ويشت کاله او دمشرانو جرگې غړيو دکانديدېدو يا ټاکنې په ورځ د عمر پنځه دېرش کاله بشپړ کړي وي.

شپړاټيايمه ماده

د ملي شوري د غړيو انتخاباتي وثيقي ، د انتخاباتو د څارنې د خپلواک کميسيون له خوا د قانون له حکمونو سره سم څېړل کېږي.

ماده هشتادو ششم

وټايق انتخاباتي اعضای شوراى ملي توسط کميسيون مستقل انتخابات مطابق به احکام قانون تدقيق مى گردد.

اوه اټيايمه ماده

د ملي شوري له دواړو جرگو څخه هره يوه د کار د دورې په پيل کې له خپلو غړيو څخه يو تن درئيس په توگه ديوې تقنيني دورې لپاره، دوه تنه دلومړي نايب او دويم نايب او دوه تنه د منشي او د منشي د نايب په توگه ، د يو کال لپاره انتخابوي.

ماده هشتادو هفتم

هر يک از دو مجلس شوراى ملي، در آغاز دوره کار، يک نفر از اعضای خود را به حيث رئيس برای يک دوره تقنينيه و دو نفر را به حيث نايب اول و نايب دوم و دو نفر را به حيث منشى و نايب منشى برای مدت يکسال انتخاب مى کند.

دا اشخاص دولسي جرگې او مشرانو جرگې اداري هيت جوړوي.

این اشخاص هيت ادارى ولسى جرگه و مشرانو جرگه را تشکيل مى دهند.

د اداري هيت وظيفې د هرې جرگې د داخلي وظيفو په اصولو کې ټاکلې کېږي.

وظايف هيت ادارى در اصول ووظايف داخلى هر مجلس تعيين مى شود.

اته اټيايمه ماده

د ملي شوري له دواړو جرگو څخه هره يوه د بحث وړ موضوعاتو د کتنې لپاره د داخلي وظيفو د اصولو له مخې

ماده هشتادو هشتم

هر يک از دو مجلس شوراى ملي برای مطالعه موضوعات مورد بحث، بر طبق اصول ووظايف داخلى، کميسيون ها

رسمي جریده

۵۱

کمپسیونونه جوړوي.

تشکیل می دهد.

ننه اتيایمه ماده

ولسي جرگه واک لري دغړيو د دریمې برخې په پیشنهاد، د حکومت د اعمالو د څېړنې او کتنې لپاره، یو ځانگړی کمپسیون و ټاکي.

ددې کمپسیون جوړښت او کړنلاره د ولسي جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

ماده هشتادو نهم

ولسي جرگه صلاحیت دارد به پیشنهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی و مطالعه اعمال حکومت، کمیسیون خاص تعیین نماید.

ترکیب و طرز العمل این کمیسیون در اصول و ظایف داخلی ولسي جرگه تنظیم می گردد.

نوي یمه ماده

ملي شوري دالاندې واکونه لري:

۱. د قوانینو او تقنیني فرمانونو تصویب، تعدیل یا لغو کول؛

۲. د ټولنیزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژیکي پرمختیايي پروگرامونو تصویب؛

۳. د دولتي بودجې تصویب او د پور اخیستو یا ورکولو اجازه؛

۴. د اداري واحدونو منخته راوړل، تعدیل او یا لغو کول؛

ماده نودم

شورای ملی دارای صلاحیت‌های ذیل می باشد:

۱. تصویب، تعدیل یا لغو قوانین و یافرامین تقنینی؛

۲. تصویب پروگرامهای انکشافی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژیکي؛

۳. تصویب بودجه دولتي و اجازه اخذ یا اعطای قرضه؛

۴. ایجاد واحد های اداری، تعدیل و یا الغای آن؛

۵. تصدیق معاهدات و میثاقهای
بین المللی یا فسخ الحاق
افغانستان به آن؛
۶. سایر صلاحیتهای مندرج این قانون
اساسی.

۵. د دولتونو ترمنځ د تړونونو او
بین المللي میثاقونو تصدیق او یا له هغو
څخه د افغانستان بېلول؛
۶. په دې اساسي قانون کې نور مندرج
واکونه.

ماده نودو یکم

ولسی جرگه دارای صلاحیت های
اختصاصی ذیل می باشد:

۱. اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح از
هریک از وزرا مطابق به حکم ماده
نودودوم این قانون اساسی؛
۲. اتخاذ تصمیم راجع به پروگرامهای
انکشافی و بودجه دولتی؛
۳. تأیید یا رد مقرریها مطابق به احکام
این قانون اساسی؛

ماده نودودوم

ولسی جرگه به پیشنهاد بیست فیصد
کل اعضا، می تواند از هریک از وزرا
استیضاح به عمل آورد.
هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش
نباشد، ولسی جرگه موضوع رأی عدم

یونوي يمه ماده

ولسي جرگه لاندې ځانگړي واکونه
لري:

۱. له هر يوه وزير څخه د استیضاح په
برخه کې ددې اساسي قانون د دوه نوي -
يمې مادې له حکم سره سم تصميم نيول؛
۲. د پرمختيايي پروگرامونو او دولتي
بودجې په باب تصميم نيول؛
۳. ددې اساسي قانون له حکمونو سره
سم د مقرريو تاييد يا ردول؛

دوه نوي يمه ماده

ولسي جرگه د ټولو غړيو د شلو فيصدو په
پیشنهاد کولای شي، له هر يوه وزير څخه
استیضاح وکړي.
که وړاندې شوې توضیح د قناعت وړ نه
وي، ولسي جرگه د نه باور د رأی

رسمي جریده

۵۳

اعتماد را بررسی می کند.
رای عدم اعتماد از وزیر باید صریح،
مستقیم و بر اساس دلایل موجه باشد.
این رای به اکثریت آراء کل اعضای
ولسی جرگه صادر میگردد.

ماده نود و سوم

هریک از کمیسیونهای هر دو مجلس
شورای ملی می تواند از هریک از وزرا
در موضوعات معین سؤال
نماید.

شخصی که از او سوال به عمل آمده،
می تواند جواب شفاهی یا تحریری
بدهد.

ماده نود و چهارم

قانون عبارت است از مصوبه هر دو
مجلس شورای ملی که به توشیح رئیس
جمهور رسیده باشد، مگر اینکه در این
قانون اساسی طور دیگر تصریح گردیده
باشد.

در صورتیکه رئیس جمهور با مصوبه
شورای ملی موافقه نداشته باشد می

موضوع خبری.
به وزیر باندې د نه باور رایه باید صریحه،
مستقیمه او پر پخو دلایلو ولاړه وي، دغه
رایه د ولسي جرگې د ټولو غړيو د رایو
په اکثریت صادرېږي.

دري نوي یمه ماده

د ملي شوري د دواړو جرگو هر یو
کمیسیون کولای شي له هر یوه وزیر
څخه په ټاکلو موضوعاتو کې پوښتنې
وکړي.

هغه څوک چې پوښتنه ترې شوې
کولای شي شفاهي یا لیکلی جواب
ورکړي.

څلور نوي یمه ماده

قانون هغه مصوبه ده چې د ملي شوري د
دواړو جرگو له خوا تصویب او د جمهور
رئیس له خوا توشیح شوې وي. مگر دا
چې په دې اساسي قانون کې بل ډول
څرگنده شوې وي.

که جمهور رئیس د ملي شوري له
مصوبې سره موافقه ونه لري کولای

تواند آنرا در ظرف پانزده روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلایل به ولسی جرگه مسترد نماید. با سپری شدن این مدت و یا در صورتی که ولسی جرگه آنرا مجدداً با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده محسوب و نافذ می گردد.

ماده نود و پنجم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت یا اعضای شوری و در ساحه تنظیم امور قضایی از طرف ستره محکمه توسط حکومت صورت گرفته میتواند. پیشنهاد طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی صرف از طرف حکومت صورت می گیرد.

ماده نود و ششم

هرگاه پیشنهاد طرح قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیص در عایدات دولت باشد، به شرطی در فهرست کار داخل میشود که در متن پیشنهاد،

شی چی د وړاندې کېدو تر نېټې وروسته یې په پنځلسو ورځو کې د دلایلو له بنوولو سره ملي شوری ته مسترده کړي. ددې وخت په تېرېدو او یا دا چې ولسی جرگه یو ځل بیا هغه د ټولو غړیو له دريو برخو څخه په دوو برخو رایو تصویب کړي، مصوبه توشیح شوې گڼله کېږي او نافذېږي.

پنځه نوي یمه ماده

د قانون د طرحې پیشنهاد د حکومت یا د شوري د غړیو او د قضایی چارو د تنظیم په برخه کې د سترې محکمې له خوا د حکومت له ليارې وړاندې کېدای شي. د بودجې او مالي چارو په برخه کې دقانون د طرحې پیشنهاد یوازې دحکومت له خوا کېږي.

شپږ نوي یمه ماده

که دقانون د طرحې پیشنهاد پر دولت د نوي تکلیف یا دعایداتو دلړولو لرونکی وي، په دې شرط د کار په فهرست کې نیول کېږي چې د پیشنهاد په متن کې د

رسمي جریده

۵۵

مدرک جبران نیز پیش بینی شده باشد.

جبرانولو مدرک هم پیشبینی شوی وی.

اوه نوي یمه ماده

د حکومت له خوا د قانون د طرحې پیشنهاد لومړی ولسي جرگې ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه د بودجې او مالي چارو په شمول د قانون د طرحې پیشنهاد او دپور اخیستو او یا ورکولو پیشنهاد له بحث وروسته د یو کل په توگه تصویب یا ردوي.

ولسي جرگه نشي کولای وړاندې شوې طرح تر یوې میاشتې زیات وځنډوي.

ولسي جرگه د پیشنهاد شوي قانون طرح تر تصویب وروسته مشرانو جرگې ته سپاري.

مشرانو جرگه د پنځلسو ورځو په اوږدو کې دهغه په باره کې تصمیم نیسي.

ملي شوري د دولت دهغو قوانینو، معاهدو او پرمختیایي پروگرامونو په باره کې تصمیم نیولو ته لومړیتوب ورکوي چې د

ماده نودو هفتم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسي جرگه تقدیم می گردد.

ولسي جرگه پیشنهاد طرح قانون را، به شمول بودجه و امور مالی و پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه را، بعد از بحث به صورت یک کل تصویب یا رد میکند.

ولسي جرگه نمی تواند طرح پیشنهاد شده را بیش از یک ماه به تأخیر اندازد.

ولسي جرگه طرح قانون پیشنهاد شده را بعد از تصویب به مشرانو جرگه می سپارد.

مشرانو جرگه در ظرف پانزده روز در مورد آن تصمیم اتخاذ می کند.

شورای ملی به اتخاذ تصمیم در مورد طرح قوانین، معاهدات و پروگرامهای انکشافی دولت که به اساس پیشنهاد

حکومت ایجاب رسیدگی عاجل را نماید
اولویت میدهد.

هرگاه پیشنهاد طرح قانون از طرف ده
نفر از اعضای یکی از دو مجلس
صورت گیرد، بعد از تأیید یک پنجم
اعضای مجلسی که پیشنهاد به آن ارائه
شده است در فهرست کار آن مجلس
داخل می گردد.

ماده نود و هشتم

بودجه دولت و پروگرام انکشافی
حکومت از طریق مشرانو جرگه توأم با
نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم
میشود.

تصمیم ولسی جرگه بدون ارائه به
مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس
جمهور نافذ شمرده می شود.

هرگاه نظر به عوامل تصویب بودجه
قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد،
تا تصویب بودجه جدید، بودجه سال
گذشته تطبیق می گردد.

حکومت در خلال ربع چهارم سال

حکومت د وړاندیز په بنسټ د عاجل غور
غوښتنه کوي.

که چېرې د قانون د طرحې پیشنهاد له
دواړو جرگو څخه د یوې دلسو غړیو له
خوا وشي، پیشنهاد د نوموړې جرگې د یو
پر پنځمې برخې غړیو تر تائید وروسته
د هماغې جرگې د کار په فهرست کې نیول
کېږي.

اته نوي یمه ماده

د دولت بودجه او د حکومت پرمختیایي
پروگرام د مشرانو جرگې له لیاړې ددې
جرگې له مشورتی نظریې سره یوځای
ولسی جرگې ته سپارل کېږي.

د ولسی جرگې تصمیم د جمهور رئیس
تر توشیح وروسته، مشرانو جرگې ته تر
وړاندې کېدو پرته، نافذ گڼل کېږي.

که چېرې د ځینو عواملو له مخې د مالي
کال تر پیل مخکې بودجه تصویب نشي،
د نوي بودجې تر تصویب پورې، د تېر
کال بودجه تطبیقېږي.

حکومت د مالي کال د څلورمې ربعي په

رسمي جریده

۵۷

مالي، بودجه سال آینده را با حساب
اجمالي بودجه سال جاری به شورای
ملی تقدیم می نماید.

حساب قطعی بودجه سال مالی قبل، در
خلال مدت شش ماه سال آینده مطابق
به احکام قانون به شورای ملی تقدیم می
گردد.

ولسی جرگه نمی تواند تصویب بودجه
را بیش از یکماه و اجازه اخذ و یا
اعطای قرضه را که شامل بودجه
نباشد، بیش از پانزده روز به تأخیر
اندازد.

هرگاه ولسی جرگه درین مدت راجع
به پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه
تصمیم اتخاذ نکند، پیشنهاد تصویب
شده محسوب می گردد.

ماده نود و نهم

در صورتی که در اجلاس
شورای ملی، بودجه سالانه یا
پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط
به امنیت عامه، تسمایت ارضی و

اوردو کی د راتلونکی کال بودجه د روان
کال د بودجې له اجمالي حساب سره ملي
شوري ته وړاندې کوي.

د تېر مالي کال د بودجې قطعي حساب د
راتلونکي کال د شپږو میاشتو په موده کې
د قانون له حکمونو سره سم ملي شوری
ته وړاندې کېږي.

ولسی جرگه نشي کولای د بودجې
تصویب له یوې میاشتې څخه زیات او د
هغه پور د اخیستو او ورکولو اجازه چې
په بودجه کې شامل نه وي، تر پنځلس
ورځو زیات وځنډوي.

که چېرې ولسی جرگه په دغه موده کې د
پور د اخیستو او ورکولو د پیشنهاد په اړه
تصمیم ونه نیسي، پیشنهاد تصویب شوی
گڼل کېږي.

نهمه نوي یمه ماده

که چېرې د ملي شوري په اجلاس کې
کلنی بودجه یا پرمختیایي پروگرام یا له
عامه امنیت، د هېواد له خپلواکۍ او
زمکنۍ بشپړتیا سره مربوطه موضوع تر

استقلال کشور مطرح باشد مدت اجلاس شوری قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمیتواند.

خبرو لاندې وي، دشوری د اجلاس موده د هغې تر تصویب مخکې پای ته نشي رسېدلای.

ماده صدم

هر گاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود، برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس تشکیل می گردد.

فصله هیئت بعد از توشیح رئیس جمهور، نافذ شمرده می شود. در صورتیکه هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند، مصوبه رد شده به حساب می رود. درین حالت ولسی جرگه می تواند در جلسه بعدی آنرا با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب کند.

این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

سلمه ماده

که چېرې د یوې جرگې مصوبه دېلې جرگې له خوا رد شي، د اختلاف د له منځه وړولپاره د دواړو جرگو د غړيو له خوا په برابر شمېر گډهینت ټاکل کېږي.

د هیئت پرېکړه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي. که گله هیئت ونه کړای شي د نظر اختلاف له منځه یوسي، تصویب رد شوی گڼل کېږي. په دې حالت کې ولسی جرگه کولای شي په خپله ورپسې غونډه کې هغه د خپلو ټولو غړیوله دریو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي.

دا تصویب بې له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي.

یو سلو یوومه ماده

د ملي شورې هېڅ غړی د هغې رایې یا نظریې له امله چې د وظیفې د اجرا په وخت کې یې څرگندوي، تر عدلي تعقيب لاندې نه نیول کېږي.

ماده یکصدو یکم

هیچ عضو شوراى ملي به علت رأى یا نظریه یې که در هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد، مورد تعقيب عدلی قرار نمی گیرد.

یو سلو دویمه ماده

که د ملي شورې غړی په یوه جرم متهم شي، مسؤل مامور له موضوع څخه هغې جرگې ته چې متهم یې غړی دی، خبر ورکوي او متهم تر عدلي تعقيب لاندې راتلای شي.

ماده یکصدو دوم

هر گاه عضو شوراى ملي به جرمى متهم شود، مامور مسؤل از موضوع به مجلسی که متهم عضو آن است، اطلاع می دهد و متهم تحت تعقيب عدلی قرار گرفته می تواند.

د مشهود جرم په مورد کې، مسؤل مامور کولای شي متهم د هغې جرگې له اجازې پرته چې دی یې غړی دی تر عدلي تعقيب لاندې راوړي او وي نيسي.

در مورد جرم مشهود، مامور مسؤل می تواند متهم را بدون اجازه مجلسی که او عضو آن می باشد تحت تعقيب عدلی قرا دهد و گرفتار نماید.

په دواړو حالاتو کې که عدلي تعقيب د قانون له مخې د توقیف ایجاب وکړي، مسؤل مامور مکلف دی چې له موضوع څخه یې له خنډه نوموړې جرگې ته خبر ورکړي او تصویب یې ترلاسه کړي.

در هر دو حالت، هر گاه تعقيب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند، مامور مسؤل مکلف است موضوع را بلا فاصله به اطلاع مجلس مربوط برساند و تصویب آنرا حاصل نماید.

که اتهام د شورې د رخصتۍ په وخت

اگر اتهام در هنگام تعطیل شورى

صورت بگيرد، اجازه گرافتاری یا توقیف از هیئت اداری مجلس مربوط حاصل می گردد و موضوع به نخستین جلسه مجلس مذکور جهت اخذ تصمیم ارائه می شود.

ماده یکصد و سوم

وزرا می توانند در جلسات هر یک از دو مجلس شورای ملی اشتراک ورزند.

هر مجلس شورای ملی می تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند.

ماده یکصد و چهارم

هر دو مجلس شورای ملی در وقت واحد به صورت جداگانه جلسه می کنند.

جلسات هر دو مجلس در موارد ذیل می تواند به طور مشترک دایر شود:

۱. در موقعی که دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف رئیس جمهور افتتاح می گردد؛

کې رامنځ ته شي، د نیولو او توقیف اجازه د مربوطې جرگې له اداري هیئت څخه ترلاسه کېږي او موضوع د نوموړې جرگې لومړنۍ غونډې ته د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کېږي.

یوسلو دریمه ماده

وزیران کولای شي د ملي شوری له دوو جرگو څخه د هرې یوې په غونډو کې ګاهون وکړي.

د ملي شوري هره جرگه کولای شي خپلې غونډې ته دوزیرانو د حاضرېدو غوښتنه وکړي.

یو سلو څلورمه ماده

د ملي شوری دواړې جرگې په عین وخت کې، بېل بېل مجلسونه کوي.

د دواړو جرگو ګاهې غونډې په لاندې حالاتو کې جوړېدلای شي:

۱. کله چې تقنینیه دوره یا کلنی غونډه د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کېږي؛

رسمي جریده

۶۱

۲. در صورتیکه رئیس جمهور ضروری تشخیص دهد.

رئیس ولسی جرگه، از جلسات مشترک شورای ملی ریاست می نماید.

۲. به هغه صورت کي چې جمهور رئیس یې ضروري تشخیص کړي. دولسي جرگې رئیس د ملي شوری د گډو غونډو مشري کوي.

یو سلو پنځمه ماده

د ملي شوری غونډې علني دي، مگر دا چې د مجلس رئیس یا لږ تر لږه د ملي شوری لس تنه غړي یې د سري توب پیشنهاد وکړي او جرگه دا پیشنهاد ومني. هېڅوک نشي کولای چې په زور د ملي شوري ودانۍ ته ننوزي.

ماده یکصدو پنجم

جلسات شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه رئیس مجلس یا حداقل ده نفر از اعضای شورای ملی، سری بودن آنرا در خواست نمایند و مجلس این درخواست را بپذیرد. هیچ شخصی نمی تواند عناً به مقرر شورای ملی داخل شود.

یو سلو شپږمه ماده

د ملي شوری د هر مجلس نصاب د رایو اخیستو په وخت کې د هرې جرگې د غړیو د اکثریت په حضور بشپړېږي او تصمیمونه یې د حاضر و غړیو د رایو په اکثریت نیول کېږي، مگر په هغو مواردو کې چې دې اساسي قانون بل ډول تصریح کړې وي.

ماده یکصدو ششم

نصاب هر یک از دو مجلس شورای ملی، هنگام رأی گیری با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد و تصامیم آن با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می شود، مگر در مواردی که این قانون اساسی طور دیگری تصریح نموده باشد.

یو سلو اوومه ماده

ملي شوری په کال کې دوې عادي غونډې دایروي.

د ملي شوري د دواړو جرگو د غونډو د کار موده په کال کې نهه میاشتې ده. د اړتیا په وخت کې شوري کولای شي دا موده اوږده کړي.

د رخصتو په ورځو کې د ملي شوري فوق العاده غونډې د جمهور رئیس په امر دایرېدای شي.

ماده یکصدو هفتم

شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند.

مدت کار هر دو اجلاس شوری، در هر سال نه ماه می باشد. در صورت ایجاب، شوری می تواند این مدت را تمدید کند.

جلسات فوق العاده شوری در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده می تواند.

یو سلو اتمه ماده

د ملي شوري د غړي د مړینې، استعفي، عزل او یا د داسې معلولېدو او معیوبېدو په صورت کې چې په دایمي توګه د وظیفې د اجراء خنډ شي، د پاتې تقنینیه دورې لپاره د نسوي استازي تعیین د قانون له حکمونو سره سم تر سره کېږي.

د ملي شوري د غړيو د حاضرېدو یا نه راتلو سره مربوطې چارې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

ماده یکصدو هشتم

در حالات وفات، استعفا و عزل عضو شورای ملی ویا معلولیت یا معیوبیتی که به طور دایم مانع اجرای وظیفه گردد، تعیین نماینده جدید برای مدت باقی مانده دوره تقنینیه، مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

امور مربوط به حضور و غیاب اعضای شورای ملی در اصول وظایف داخلی تنظیم می گردد.

رسمي جریده

۶۳

یو سلو نهمه ماده

د تقنینیه دورې په وروستني یو کال کې د انتخاباتو د قانون د بدلېدو پیشنهاد د ملي شوري د کار په فهرست کې نشي نیول کېدلای.

ماده یکصدو نهم

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات، در یک سال اخیر دوره تقنینیه، در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمی تواند.

شپږم فصل

لویه جرگه

یو سلو لسمه ماده

لویه جرگه د افغانستان د خلکو د ارادې تر ټولو ستر مظهر دی.
لویه جرگه:

۱. د ملي شوري له غړيو؛

۲. د ولایتونو او ولسوالیو د جرگو له رئیسانو جوړېږي.

وزیران، د سترې محکمې رئیس او غړي او لوی څارنوال کولای شي د لويې جرگې په غونډو کې بې له دې چې د رایې ورکولو حق ولري، گډون وکړي.

فصل ششم

لویه جرگه

ماده یکصدو دهم

لویه جرگه عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

لویه جرگه متشکل است از:

۱. اعضای شورای ملی؛

۲. روسای شورا های ولایات و ولسوالیها.

وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه و لوی څارنوال می توانند در جلسات لویه جرگه بدون حق رأی اشتراک ورزند.

یو سلو یوولسمه ماده

لویه جرگه په لاندینو حالاتو کې دایرېږي:

ماده یکصدو یازدهم

لویه جرگه در حالات ذیل دایر می گردد:

۱. د هېواد د خپلواکۍ، ملي حاکمیت، زمکنی بشپړتیا او سترو مصلحتونو پورې د مربوطو چارو په باب تصمیم نیول؛
۲. د ددې اساسي قانون د حکمونو تعدیل؛
۳. د ددې اساسي قانون د (ننه شپېتمې) مادې له مخې د جمهور رئیس محاکمه کول.
۱. اتخاذ تصمیم در مورد مسایل مربوط به استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و مصالح عالیای کشور؛
۲. تعدیل احکام این قانون اساسی؛
۳. محاکمه رئیس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی.

یوسلو دولسمه ماده

لویه جرگه په لومړۍ غونډه کې، د غړیو له منځه یو تن د رئیس، یو تن د مرستیال او دوه تنه د منشي او نایب منشي په توګه ټاکي.

ماده یکصدو دوازدهم

لویه جرگه در اولین جلسه، از میان اعضا یک نفر را به حیث رئیس و یک نفر را بحیث معاون و دو نفر را بحیث منشي و نایب منشي انتخاب می کند.

یو سلو دیارلسمه ماده

د لویې جرګې نصاب د رایې اخیستو په وخت کې د غړیو په اکثریت سره بشپړېږي.

ماده یکصدو سیزدهم

نصاب لویه جرگه هنگام رای دهی، با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد.

د لویې جرګې تصمیمونه، له هغو مواردو پرته چې په دې اساسي قانون کې صریحاً ذکر شوي، د ټولو غړیو د رایو په اکثریت، نیول کېږي.

تصمیم لویه جرگه، جز در مواردی که در این قانون اساسی صریحاً ذکر گردیده، با اکثریت آرای کل اعضا اتخاذ می گردد.

یو سلو څوارلسمه ماده

د لویې جرگې بحثونه علني دي، مگر دا چې د غړيو څلورمه برخه يې د سریتوب غوښتنه وکړي او لويه جرگه دا غوښتنه ومني.

ماده ١٤٤٥ ١٤٤٥ چاردهم

مباحثات لويه جرگه علني می باشد مگر اینکه یک ربع اعضا سری بودن آنرا در خواست نمایند و لويه جرگه این درخواست را بپذیرد.

یو سلو پنځلسمه ماده

د اړيې جرگې د جريان په وخت کې د دې اساسي قانون (يوسلو يوومي) او (يوسلو دويمې) مادې مندرج احکام د هغې د غړيو په باب تطبيقېږي.

ماده ١٤٤٥ ١٤٤٥ پانزدهم

در هنگام دایر بودن لويه جرگه، احکام مندرج مواد یکصدو یکم و یکصدو دوم این قانون اساسی، در مورد اعضای آن تطبيق می گردد.

اووم فصل

قضاء

یو سلو شپاړسمه ماده

قضائیه قوه د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت خپلواک رکن دی. قضائیه قوه له یوې سترې محکمې، د استیناف له محکمو او ابتدائیه محکمو څخه جوړه ده چې تشکيلات او واکونه يې د قانون له ليارې تنظيمېږي. ستره محکمه د ستر قضايي ارگان په توگه د افغانستان د اسلامي جمهوریت

فصل هفتم

قضاء

ماده ١٤٤٥ ١٤٤٥ شانزدهم

قوه قضائیه رکن مستقل دولت جمهوری اسلامی افغانستان می باشد. قوه قضائیه مرکب است از یک ستره محکمه، محاکم استیناف و محاکم ابتدائیه که تشکيلات و صلاحیت آنها توسط قانون تنظیم می گردد. ستره محکمه به حیث عالیترین ارگان قضائی در رأس قوه قضائیه جمهوری

اسلامی افغانستان قرار دارد.

د قضایه قوې په سر کې ځای لري.

ماده ۱ یکصد و هفدهم

ستره محکمه مرکب است از نه عضو که از طرف رئیس جمهور با تأیید ولسی جرگه و با رعایت احکام مندرج فقره ۱ آخر ماده پنجدهم و ماده یکصد و هفدهم این قانون اساسی در آغاز به ترتیب ذیل تعیین میگردند:

سه نفر برای مدت چهار سال، سه نفر برای مدت هفت سال و سه نفر برای مدت ده سال.

تعیینات بعدی برای مدت ده سال می باشد.

تعیین اعضا برای بار دوم جواز ندارد.

رئیس جمهور یکی از اعضا را به حیث رئیس ستره محکمه تعیین می کند.

اعضای ستره محکمه به استثنای حالت مندرج ماده یکصد و بیست و هفتم این قانون اساسی، تا ختم دوره

یو سلو او ه لسمه ماده

ستره محکمه نه تنه غړي لري چې د جمهور رئیس له خوا د ولسي جرگې په تایید او ددې اساسي قانون د (پنځوسمې) مادې د وروستی فقرې او د (یو سلو اتلسمې) مادې د حکمونو په رعایت په پیل کې په دې ترتیب ټاکل کېږي:

درې تنه د څلورو کلونو لپاره، درې تنه د اوو کلونو لپاره او درې تنه د لسو کلونو لپاره.

وروستی ټاکنې د لسو کلونو لپاره دي.

د غړيو ټاکل د دوهم ځل لپاره جواز نه لري.

جمهور رئیس د سترې محکمې یو غړی د سترې محکمې د رئیس په توګه ټاکي.

د سترې محکمې غړي ددې اساسي قانون په (یوسلو او ه ویشتمې) مادې کې له راغلي حالت پرته، د خدمت دورې تر پایه

رسمي جریده

۶۷

خدمت ازوظایف شان عزل نمی شوند.

له خپلو وظیفو څخه نه عزلېږي.

مادهٔ یکصد و هجدهم

عضو ستره محکمه واجد شرایط ذیل می باشد:

۱. سن رئیس و اعضا در حین تعیین از چهل سال کمتر نباشد؛
۲. تبعهٔ افغانستان باشد؛

۳. در علوم حقوقی و یا فقهی تحصیلات عالی و در نظام قضائی افغانستان تخصص و تجربهٔ کافی داشته باشد؛

۴. دارای حسن سیرت و شهرت نیک باشد؛

۵. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۶. در حال تصدی وظیفه در هیچ حزب سیاسی عضویت نداشته باشد.

مادهٔ یکصد و نهم

اعضای ستره محکمه قبل از اشغال

یو سلو اتلسمه ماده

د سترې محکمې غړی باید لاندیني شرایط ولري:

۱. د ټاکلو په وخت کې د رئیس او غړو عمرتر څلوېښتو کلو لږ نه وي؛
۲. د افغانستان تبعه وي؛

۳. په حقوقي یا فقهی علومو کې لوړې زده کړې او د افغانستان په قضایي نظام کې تخصص او کافی تجربه ولري؛

۴. د ښه سیرت او ښک شهرت لرونکی وي؛

۵. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي؛

۶. د وظیفې د تصدی په وخت کې په هېڅ سياسي گوند کې غړیتوب ونه لري.

یو سلو نولسمه ماده

د سترې محکمې غړي د وظیفې تر پیل

وظیفه، حلف آتی را در حضور رئیس
جمهور بجا می آورند:

مخکې، د جمهور رئیس په وړاندې دا
لوړه کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

« بنام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یسار
می کنم که حق و عدالت را بر طبق
احکام دین مقدس اسلام، نصوص این
قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان
تأمین نموده، وظیفهٔ قضاء را با کمال
امانت صداقت و بی طرفی اجرا نمایم.»

بسم الله الرحمن الرحيم

«د لوی خدای ﷻ په نامه لوړه کوم چې د
اسلام د سپېڅلي دین له احکامو، په دې
اساسي قانون او نورو قوانینو کې له راغلو
نصوصو سره سم حق او عدالت تأمین او
د قضاء وظیفه په بشپړ امانت، صداقت او
بي طرفي اجرا کړم.»

مادهٔ یکصد و بیستم

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی
به تمام دعاوی است که از طرف
اشخاص حقیقی یا حکمی، به شمول
دولت به حیث مدعی یا مدعی علیه در
پیشگاه محکمه مطابق به احکام قانون
اقامه شود.

یو سلو شلمه ماده

د قضائیه قوې په صلاحیت کې په ټولو
هغو دعوو غور شامل دی، چې د دولت
په شمول د حقیقی یا حکمی اشخاصو له
خوا د مدعی یا مدعی علیه په حیث د
قانون له حکمونو سره سم د محکمې په
وړاندې اقامه شي.

مادهٔ یکصد و بیست و یکم

بررسی مطابقت قوانین، فرامین تقنینی،
معاهدات بین الدول و میثاق های بین-
المللی با قانون اساسی و تفسیر آنها بر
اساس تقاضای حکومت و یا محاکم،

یو سلو یو ویشتمه ماده

له اساسي قانون سره د قوانینو، تقنیني
فرمانونو، بین الدول معاهدو او بین المللي
میثاقونو د مطابقت څېړل د حکومت یا
محاکمو په غوښتنه او دهغو تفسیر

رسمي جریده

۶۹

مطابق به احکام قانون از صلاحیت
ستره محکمه می باشد.

دقانون له حکمونو سره سم دستری
محکمې صلاحیت دی.

مادهٔ یکصد و بیست و دوم

هیچ قانون نمی تواند در هیچ حالت،
قضیه یا ساحه یی را از دایرهٔ صلاحیت
قوهٔ قضائیه به نحوی که در این فصل
تحدید شده، خارج بسازد و به مقام
دیگر تفویض کند.

این حکم مانع تشکیل محاکم خاص
مندرج مواد شصت و نهم،
هفتاد و هشتم و یکصد و بیست و هفتم
این قانون اساسی و محاکم عسکری در
قضایای مربوط به آن نمی گردد.

تشکیل و صلاحیت این نوع محاکم
توسط قانون تنظیم می گردد.

مادهٔ یکصد و بیست و سوم

با رعایت احکام این قانون
اساسی، قواعد مربوط به تشکیل،
صلاحیت و اجراءات محاکم و امور
مربوط به قضات توسط قانون تنظیم
می گردد.

یو سلو د وه ویشتمه ماده

هېڅ قانون نشي کولای په هېڅ حال کې،
کومه قضیه یا ساحه په څه ډول چې په
دې فصل کې تحدید شوې د قضائیه قوې
له صلاحیت څخه وباسي او بل مقام ته یې
وسپاري.

دا حکم د هغو خاصو محکمو چې ددې
اساسي قانون په (ننه شپېتمې، اته او یایمې او
یو سلو او ه ویشتمې) مادو کې راغلي
او په مربوطو قضیو کې د نظامي محکمو د
تشکیل مانع نه ګرځي.

ددې ډول محکمو تشکیل او صلاحیت د
قانون له ليارې تنظیمېږي.

یو سلو درویشتمه ماده

ددې اساسي قانون د حکمونو په رعایت د
محکمو په تشکیل، صلاحیت او اجراءاتو
پورې مربوط قواعد او په قاضیانو پورې
مربوطې چارې د قانون له ليارې
تنظیمېږي.

یو سلو خلیریشتمه ماده

د قضائیه قوې د مامورینو او نورو اداري کار کوونکیو په برخه کې، د دولت د مامورینو او نورو اداري کار کوونکیو د مربوطو قوانینو حکمونه نافذ دي خو تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات یې د سترې محکمې له خوا له قانون سره سم تر سره کېږي.

ماده یکصدو بیست و چهارم

در مورد مامورین و سایر کارکنان اداری قوه قضائیه، احکام قوانین مربوط به مامورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات و مکافات شان توسط ستره محکمه مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

یو سلو پنځه ویشتمه ماده

د قضائیه قوې بودجه د حکومت په مشوره د سترې محکمې له خوا تر تیبېري او د دولت د بودجې د یوې برخې په توګه د حکومت له خوا ملي شوری ته وړاندې کېږي. د قضائیه قوې د بودجې تطبیق د سترې محکمې صلاحیت دی.

ماده یکصدو بیست و پنجم

بودجه قوه قضائیه به مشوره حکومت از طرف ستره محکمه ترتیب گردیده، به حیث جزء بودجه دولت، توسط حکومت به شورای ملی تقدیم می شود.

تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

یو سلو شپږویشتمه ماده

د سترې محکمې غړي، د خدمت د دورې تر پای ته رسېدو وروسته، د پاتې ژوند په موده کې د خدمت د دورې له

ماده یکصدو بیست و ششم

اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره خدمت مستفید

رسمي جریده

۷۱

می شوندد مشروط بر اینکه به مشاغل دولتی و سیاسی اشتغال نورزند.

مالي حقوقو څخه برخمن کېږي، په دې شرط چې په دولتي او سياسي چارو بوخت نشي.

مادهٔ یکصدو بیست و هفتم

هر گاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه، محاکمهٔ رئیس یا عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه یا ارتکاب جنایت تقاضا نماید و ولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت دو ثلث کل اعضا تصویب کند، متهم از وظیفه عزل و موضوع به محکمهٔ خاص محول می گردد.

تشکیل محکمه و طرز العمل محاکمه، توسط قانون تنظیم می گردد.

مادهٔ یکصدو بیست و هشتم

در محاکم افغانستان، محاکمه بصورت علنی دایر می گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد.

یو سلو اووه ویشتمه ماده

که چېرې د ولسي جرگې تر درېيمې برخې زيات غړي، د سترې محکمې د رئیس یا غړيو محاکمه د وظیفوي جرم یا د جنایت د ارتکاب د اتهام پر اساس وغواړي او ولسي جرگه دا غوښتنه د ټولو غړيو له دريو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت تصویب کړي، متهم له وظیفې څخه عزل او موضوع خاصې محکمې ته سپارل کېږي.

د محکمې تشکیل او د محاکمې طرز العمل د قانون په وسیله تنظیمېږي.

یو سلو اته ویشتمه ماده

د افغانستان په محکمو کې محاکمه په علني ډول دایرېږي او هر څوک حق لري د قانون له حکمونو سره سم په هغې کې کلون وکړي.

محکمه می تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده، یا سری بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سری دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علنی باشد.

مادهٔ یکصد و بیست و نهم

محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می نماید، در فیصله ذکر کند. تمام فیصله های قطعی محاکم واجب-التعمیل است مگر در حالت حکم به مرگ شخص که مشروط به منظوری رئیس جمهور می باشد.

مادهٔ یکصد و سی ام

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند.

هر گاه برای قضیه یی از قضایای مورد رسیدگی، در قانون اساسی و سایر قوانین، حکمی موجود نباشد، محاکم به پیروی از احکام فقه حنفی و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع

محکمه کولای شی، په داسې حالاتو کې چې په قانون کې څرگند شوي یا د محاکمې سري توب ضروري وگڼل شي، سري غونډې دایرې کړي خو د حکم اعلان باید علنی وي.

یو سلونهمه ویشتمه ماده

محکمه مکلفه ده د خپل صادر کړي حکم اسباب په فیصله کې ذکر کړي. د محکمو د ټولو قطعي فیصلو عملي کول واجب دي خو د شخص د مرگ د حکم په حالت کې د جمهور رئیس منظوري شرط ده.

یو سلو دېرشمه ماده

محکمي تر غور لاندې قضایاوو کې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو حکمونه تطبیقوي.

که دغور لاندې قضایاوو له جملې څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفی فقهې د احکامو له مخې او په هغو حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون

نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

ماده یکصد و سی و یکم

محاکم برای اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصیه، احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می نمایند.

در سایر دعاوی نیز اگر در این قانون اساسی و قوانین دیگر حکمی موجود نباشد، محاکم قضیه را مطابق به احکام این مذهب حل و فصل می نمایند.

ماده یکصد و سی و دوم

قضات به پیشنهاد ستره محکمه و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

تقرر، تبدل، ترفیع، مواخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه بمنظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی و تأمین اصلاحات

تاکلی، قضیه په داسې ډول حل او فصل کوي چې عدالت په ډېره ښه توګه تأمین کړي.

یو سلو یو دېرشمه ماده

محکمې د اهل تشیع لپاره په شخصیه احوالو پورې مربوطو قضایاوو کې د تشیع د مذهب حکمونه د قانون له احکامو سره سم تطبیقوي.

په نورو دعوو کې هم که په دې اساسي قانون یا نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمې قضیه ددې مذهب له حکمونو سره سم حل او فصل کوي.

یو سلو دو دېرشمه ماده

قاضیان د سترې محکمې په پیشنهاد او د جمهور رئیس په منظوری- تاکل کېږي.

د قاضیانو مقرري، تبدیلی، ترفیع، مواخذه او د تقاعد پیشنهاد د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دی.

ستره محکمه د اجرایی او قضایی چارو د ښه تنظیم او د لازمو اصلاحاتو د

لازم، آمریت عمومی اداری قوه قضائیه را تأسیس می نماید.

تأمین لپاره، د قضائیه قوې، عمومی اداری آمریت تأسیسوي.

ماده یکصد و سی و سوم

هر گاه قاضی به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضی رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور، قاضی متهم از وظیفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

یو سلو دري دېرشمه ماده

که قاضي د جنایت په ارتکاب متهم شي ستره محکمه د قانون له حکمونو سره سم د قاضي پر حالت غور کوي. که ستره محکمه د ده د دفاع تر اورېدو وروسته اتهام وارد وېوې جمهور رئیس ته یې د عزل پیشنهاد کوي د جمهور رئیس له منظوری وروسته متهم قاضي له وظیفې څخه عزل او د قانون له حکمونو سره سم جزا ورکول کېږي.

ماده یکصد و سی و چهارم

کشف جرائم، توسط پولیس و تحقیق جرائم و اقامه دعوا علیه متهم در محکمه، از طرف څارنوالی مطابق به احکام قانون صورت می گیرد. څارنوالی جزء قوه اجرائیه و در اجراءات خود مستقل می باشد. تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت څارنوالی توسط قانون تنظیم می گردد.

یو سلو څلور دېرشمه ماده

د جرمونو کشف د پولیس په وسیله او د جرمونو تحقیق او په محکمه کې پر متهم باندي د دعوا اقامه د څارنوالی له خوا، د قانون له احکامو سره سم کېږي. څارنوالی د اجرائیه قوې برخه ده او په خپلو اجراءاتو کې استقلال لري. د څارنوالی تشکیل، صلاحیت او د اجراءاتو څرنگوالی د قانون له ليارې تنظیمېږي.

رسمي جریده

۷۵

کشف و تحقیق جرائم وظیفوی
منسوبین قوای مسلح، پولیس و
موظفین امنیت ملی، توسط قانون خاص
تنظیم می گردد.

د وسله والو خواکونو، پولیسو او د
ملی امنیت کار کوونکیو د وظیفوی
جرمونو کشف او تحقیق د خاص قانون له
لیارې تنظیمېږي.

ماده یکصد و سی و پنجم

اگر طرف دعوا زبانی را که محاکمه
توسط آن صورت می گیرد، نداند، حق
اطلاع به مواد و اسناد قضیه و صحبت
در محکمه به زبان مادری توسط
ترجمان برایش تأمین می گردد.

یو سلو پنځه دېرشمه ماده

که د دعوي لوری په هغه ژبه چې محاکمه
پرې کېږي ونه پوهېږي، د قضیې پر موادو
او اسنادو د اطلاع او په محکمه کې په
خپله مورنۍ ژبه د خبرو کولو حق د
ترجمان په وسیله ورته تامینېږي.

فصل هشتم

اداره

ماده یکصد و سی و ششم

اداره جمهوری اسلامی افغانستان بر
اساس واحد های اداره مرکزی و
ادارات محلی، طبق قانون، تنظیم می
گردد.

اداره مرکزی به یک عده واحد های
اداری منقسم می گردد که در رأس هر
کدام یک نفر وزیر قرار دارد.
واحد اداره محلی، ولایت است.

اتم فصل

اداره

یو سلو شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوریت اداره د
مرکزي ادارې او محلي ادارو د
واحدونو پر اساس له قانون سره سم
تنظیمېږي.

مرکزي اداره پر ځینو اداري واحدونو
وېشل کېږي چې د هرې یوې په سر کې
یو وزیر وي.
د محلي ادارې واحد ولایت دی.

تعداد، ساحه، اجزا و تشکیلات ولایات و ادارات مربوط، بر اساس تعداد نفوس، وضع اجتماعی و اقتصادی و موقعیت جغرافیایی توسط قانون تنظیم می گردد.

دولایتونو او مربوطه ادارو شمېر، ساحه، برخې او تشکیلات د نفوسو د شمېر، ټولنیزې او اقتصادي وضعې او جغرافیایي موقعیت پر اساس د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده ۱ یکصد و سی و هفتم

حکومت با حفظ اصل مرکزیت به منظور تسریع و بهبود امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سهم گیری هرچه بیشتر مردم در انکشاف حیات ملی، صلاحیت های لازم را مطابق به احکام قانون، به اداره محلی تفویض می نماید.

یو سلو او ه دېرشمه ماده

حکومت د مرکزیت د اصل په ساتلو سره د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو د گړندي کولو او ښه والي او د ملي ژوند په پر مخکې کي د خلکو د لازياتي ونډې اخيستو په منظور، لازم صلاحيتونه د قانون له حکمونو سره سم محلي ادارې ته سپاري.

ماده ۲ یکصد و سی و هشتم

در هر ولایت یک شورای ولایتی تشکیل میشود.

اعضای شورای ولایتی، طبق قانون، به تناسب نفوس، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین ولایت برای

یو سلو اته دېرشمه ماده

په هر ولایت کې یوه ولایتي جرگه جوړېږي.

د ولایتي جرگې غړي له قانون سره سم د نفوسو په تناسب، د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د ولایت د اوسېدونکو له خوا د

رسمي جریده

۷۷

مدت چهار سال انتخاب می گردند.
شورای ولایتی یک نفر از اعضای خود
را به حیث رئیس انتخاب می نماید.

ماده یکصد و سی و نهم

شورای ولایتی در تأمین
اهداف انکشافی دولت و بهبود
امور ولایت به نحوی که در
قوانین تصریح می گردد، سهم گرفته
و در مسایل مربوط به ولایت مشوره
می دهد.

شورای ولایتی وظایف خود را با
همکاری اداره محلی اجرا می نماید.

ماده یکصد و چهلم

برای تنظیم امور و تأمین اشتراک
فعال مردم در اداره محلی، در
ولسوالی ها و قریه ها، مطابق به
احکام قانون، شوراها تشکیل می
گردند.

اعضای این شوراها از طریق انتخابات
آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف
ساکنین محل برای مدت سه سال

خلورو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

ولایتی جرگه له خپلو غړيو څخه يو تن د
رئيس په توگه ټاکي.

يو سلوننه دېرشمه ماده

ولایتی جرگه د دولت د پر مختیایي
هدفونو په تأمین او د ولایت د چارو په ښه
کولو کې لکه څنگه چې په قوانینو کې
څرگنده شوې، برخه اخلي او په ولایت
پورې د مربوطو چارو په باب مشوره
ورکوي.

ولایتی جرگه خپلې وظیفې د محلي ادارې
په مرسته سرته رسوي.

يو سلو څلوېښتمه ماده

د محلي ادارې د چارو د سمون او په
هغې کې د خلکو د فعالې ونډې اخیستو د
تأمین په مقصد، په ولسوالیو او کلیو کې د
قانون له حکمونو سره سم جرگې
جوړېږي.

ددې جرگو غړي د آزادو،
عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له
منځې د سیمې د اوسېدونکو له خوا د

دريو کلونو لپاره ټاکل کېږي. انتخاب می شونډ.
په محلي جرگو کې د کوچيانو کلون د قانون له حکمونو سره سم تنظيمېږي. مطابق به احکام قانون تنظيم می گردد.

يو سلو يو څلوېښتمه ماده
د ښاري چارو د ادارې لپاره ښاروالي تشکيلېږي.
ښاروال او د ښاري مجلسونو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقيمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.
په ښارواليو پورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده ١١
برای اداره امور شهری، شاروالی تشکيل می شود.
شاروال و اعضای مجالس شاروالی، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می شوند.
امور مربوط به شاروالیها توسط قانون تنظیم می گردند.

يو سلو دو څلوېښتمه ماده
دولت ددې اساسي قانون د حکمونو د تعميل او د مندرجو ارزښتونو د تامین لپاره لازمي ادارې جوړوي.

ماده ١٢
دولت به مقصد تعميل احکام و تامین ارزشهای مندرج این قانون اساسی، ادارات لازم را تشکیل می نماید.

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده ١٣
هر گاه به علت جنگ، خطر جنگ، اغتشاش وخيم، آفات طبيعي و يا حالت مماثل، حفظ استقلال و حیات ملی از

نهم فصل

اضطراري حالت

يو سلو دري څلوېښتمه ماده
که د جگرې، د جگرې د خطر، وخيم اغتشاش او طبيعي آفاتو او يا ورته حالت له امله د خپلواکۍ او ملي ژوند

رسمي جریده

۷۹

مجرای که در قانون اساسی تعیین شده، نا ممکن گردد، حالت اضطرار از طرف رئیس جمهور با تأیید شورای ملی در تمام یا بعضی از ساحات کشور اعلان می شود.

هر گاه حالت اضطرار بیش از دو ماه دوام نماید، برای تمدید آن، موافقت شورای ملی شرط است.

ماده یکصد و چهل و چهارم

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند به مشوره رؤسای شورای ملی و ستره محکمه، بعضی از صلاحیت های شورای ملی را به حکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و چهل و پنجم

در حالت اضطرار، رئیس جمهور می تواند بعد از تأیید رؤسای شورای ملی و ستره محکمه، تنفیذ احکام ذیل را معطل بسازد و یا بر آن ها قیودی وضع نماید:

۱. فقره دوم ماده بیست و هفتم؛

ساتنه به هغه طریقه چې په اساسي قانون کې ټاکل شوې، ناشونې وگرځي د جمهور رئیس له خوا د ملي شوری په تأیید د هېواد په ټولو او یا ځینې برخو کې اضطراري حالت اعلانېږي.

که اضطراري حالت تر دوو مېاشتو زیات دوام ومومي، د اوږدولو لپاره یې د ملي شوری موافقه شرط ده.

یو سلو څلور څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي د ملي شوری او د سترې محکمې له رئیسانو سره په مشوره، د ملي شورې ځینې صلاحیتونه حکومت ته انتقال کړي.

یو سلو پنځه څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي چې د ملي شوری او د سترې محکمې د رئیسانو تر تأیید وروسته د اساسي قانون لاندیني حکمونه وځنډوي او یا قیود پرې ولگوي:

۱. د اوه وېشتمې مادې دویمه فقره؛

۲. ماده سی و ششم؛
۳. فقره دوم ماده سی و هفتم؛
۴. فقره دوم ماده سی و هشتم.
۲. شپږ دېرشمه ماده؛
۳. د اوه دېرشمې مادې دویمه فقره؛
۴. د اته دېرشمې مادې دویمه فقره.

ماده یکصد و چهل و ششم
در حالت اضطرار، قانون اساسی تعدیل
نمی شود.

ماده یکصد و چهل و هفتم
هر گاه دوره ریاست جمهوری و
یا دوره تقنینیه شورای ملی در
حالت اضطرار ختم شود، اجرای
انتخابات جدید ملتی گذاشته شده،
مدت خدمت رئیس جمهور و
اعضای شورای ملی تا چهار ماه تمدید
می شود.

هر گاه حالت اضطرار بیش از
چهار ماه دوام نماید لویه جرگه
از طرف رئیس جمهور دعوت می
شود.

بعد از ختم حالت اضطرار، در خلال
مدت دو ماه، انتخابات برگزار می
گردد.

یو سلو شپږ څلوېښتمه ماده
د اضطرار په حالت کې اساسي قانون نه
تعدیلېږي.

یو سلو اوه څلوېښتمه ماده
که چېرې د جمهوري ریاست دوره او یا
د ملي شوري تقينې دوره د اضطرار په
حالت کې پای ته ورسېږي، د نويو
انتخاباتو تر سره کېدل ځنډېږي او د
جمهور رئیس او ملي شوري د غړيو د
خدمت موده تر څلورو میاشتو پورې،
تمدیدېږي.

که اضطراري حالت تر څلورو
میاشتو زیات اوږد شي، لویه جرگه
د جمهور رئیس له خوا راغوبنښتله
کېږي.

د اضطراري حالت تر پای ته رسېدو
وروسته، د دوو میاشتو دننه انتخابات
کېږي.

یو سلو اته څلوېښتمه ماده

د اضطراري حالت په پای ته رسېدو سره هغه اقدامات چې ددې اساسي قانون (د یوسلو څلور څلوېښتمې او یو سلو پنځه څلوېښتمې) مادې له مخې شوي، یې له خنډه له اعتباره لورېږي.

ماده ۱ یکصدو چهل و هشتم

در ختم حالت اضطرار، اقداماتی که بر اساس مواد یکصدو چهل و چهارم و یکصدو چهل و پنجم این قانون اساسی به عمل آمده، بلا فاصله از اعتبار ساقط میگردند.

لسم فصل

تعديل

یو سلو نهه څلوېښتمه ماده

د اسلام د سپېڅلي دين له حکمونو څخه د پیروۍ اصل او اسلامي جمهوري نظام نه تعديلهېږي.

د اتباعو د اساسي حقوقو تعديل يوازې د هغوی د حقوقو د ښکېني په منظور جواز لري.

د دې اساسي قانون د نورو موادو تعديل د زمان د غوښتنو او تجربو له مخې، ددې اساسي قانون د اوه شپېتمې او یو سلو شپږ څلوېښتمې مادې دا حکامو په رعایت سره، د جمهور رئیس یا د ملي

فصل دهم

تعديل

ماده ۱ یکصدو چهل و نهم

اصل پیروی از احکام دین مقدس اسلام و نظام جمهوری اسلامی تعديل نمی شوند.

تعديل حقوق اساسی اتباع صرف بمنظور بهبود حقوق آنان مجاز می باشد.

تعديل دیگر محتویات این قانون اساسی، نظر به تجارب و مقتضیات عصر، با رعایت احکام مندرج مواد شصت و هفتم و یکصدو چهل و ششم این قانون اساسی، با پیشنهاد رئیس جمهور یا اکثریت اعضای

شوري د اکثريت په پیشنهاد کېږي.

شورای ملی صورت می گیرد.

یو سلو پنځوسمه ماده

د تعدیل د پیشنهاد لپاره د جمهور رئیس په فرمان د حکومت، ملي شوری او سترې محکمې د غړیو له منځه، یو هیئت جوړېږي او د تعدیل طرح تیاروي.

د تعدیل د تصویب لپاره، د جمهور رئیس په فرمان او د لویې جرگې د فصل له حکمونو سره سم لویه جرگه دایرېږي. که لویه جرگه د ټولو غړیو له دریو برخو څخه د دوو برخو په اکثريت د تعدیل طرح تصویب کړي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذېږي.

ماده یکصدو پنجاهم

به منظور اجرای پیشنهاد تعدیل، هیئتی از بین اعضای حکومت، شورای ملی و ستره محکمه به فرمان رئیس جمهور تشکیل گردیده، طرح تعدیل را تهیه می کند.

برای تصویب تعدیل، لویه جرگه بر اساس فرمان رئیس جمهور و مطابق به احکام فصل لویه جرگه دایر می گردد. هر گاه لویه جرگه با اکثريت دو ثلث کل اعضا طرح تعدیل را تصویب کند، بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد.

یو ولسم فصل

متفرقه حکمونه

یوسلو یو پنځوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران او د سترې محکمې رئیس او غړي، لوی څارنوال، د مرکزي بانک او ملي امنیت رئیسان، والیان او

فصل یازدهم

احکام متفرقه

ماده یکصدو پنجاه و یکم

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه، لوی څارنوال، رؤسای بانک مرکزی و امنیت ملی، والیان و

رسمي جریده

۸۳

شاروالها در مدت تصدی وظیفه نمی
توانند هیچ معامله انتفاعی را با دولت
انجام دهند.

بناروالان د خپلې وظیفې په وخت کې
نشي کولای له دولت سره هېڅ ډول
انتفاعي معامله تر سره کړي.

ماده یکصد و پنجاه و دوم

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور،
وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و
ستره محکمه، لوی څارنوال و قضات
نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به
مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

يو سلو دو پنځوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس
مرستیالان، وزیران، د ملي شوری او سترې
محکمې رئیسان او غړي، لوی څارنوال
او قاضیان نشي کولای د وظیفې د تصدی
په موده کې نور مشاغل ولري.

ماده یکصد و پنجاه و سوم

قضات، څارنوالان، صاحب منصبان
قوای مسلح و پولیس و منسوبین امنیت
ملی، در مدت تصدی وظیفه نمی توانند
در احزاب سیاسی عضویت داشته
باشند.

يو سلو دري پنځوسمه ماده

قاضیان، څارنوالان، د وسله والو ځواکونو
او پولیسو منصبداران او د ملي امنیت کار
کوونکي نشي کولی د وظیفې د تصدی په
موده کې په سیاسي ګوندونو کې غړیتوب
ولري.

ماده یکصد و پنجاه و چهارم

دارایی رئیس جمهور، معاونین
رئیس جمهور، وزرا، اعضای ستره
محکمه و لوی څارنوال قبل و
بعد از دوره خدمت، توسط ارگانی
که در قانون تعیین می گردد،

يو سلو څلور پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس، د جمهور رئیس
مرستیالانو، وزیرانو او سترې محکمې د
غړو او لوی څارنوال شتمني، د خدمت
تر دورې وړاندې او وروسته، د هغه
اورګان په وسیله چې قانون یې ټاکي

ثبت، رسیدگی و نشر می شود.

ثبت، خبرل کبری او خپرېږي.

ماده ۱ یکصد و پنجاه و پنجم

برای معاونین رئیس جمهور، وزراء، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه، قضات و لوی خازنوال مطابق به احکام قانون معاش مناسب تعیین می گردد.

یو سلو پنځه پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس مرستیالانو، وزیرانو، د ملي شوری رئیسانو او غړیو، دسترې محکمې غړیو او لوی خازنوال ته د قانون له حکمونو سره سم، مناسب معاش ټاکل کېږي.

ماده ۲ یکصد و پنجاه و ششم

کمیسیون مستقل انتخابات برای اداره و نظارت بر هر نوع انتخابات و مراجعه به آرای عمومی مردم در کشور مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

یو سلو شپږ پنځوسمه ماده

د هر ډول انتخاباتو د څارنې او ادارې او په هېواد کې د خلکو عمومي رایو ته د مراجعې لپاره د انتخاباتو مستقل کمیسیون د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي.

ماده ۳ یکصد و پنجاه و هفتم

کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

یو سلو اووه پنځوسمه ماده

د اساسی قانون پر تطبیق د څارنې خپلواک کمیسیون د قانون له حکم سره سم تشکیلېږي.

اعضای این کمیسیون از طرف رئیس جمهور به تایید ولسی جرگه تعیین می گردند.

ددې کمیسیون غړي د جمهور رئیس له خوا دولسي جرگې په تایید تعیینېږي.

دولسم فصل

انتقالي حکمونه

یوسلو اته پنخوسمه ماده

د ملت دبابا لقب او هغه امتیازونه چې د ۱۳۸۱ هجري شمسي کال د اضطراري لويې جرگې له خوا د افغانستان پخواني پاچا اعليحضرت محمد ظاهر شاه ته ورکړل شوي دي، ددې اساسي قانون د حکمونو له رعايت سره سم د ژوند تر پايه د دوی لپاره محفوظ دي.

یو سلو نه پنخوسمه ماده

ددغه اساسي قانون له نافذېدو څخه د ملي شوری د افتتاح تر نېټې پورې موده د انتقال دوره گڼل کېږي.

د افغانستان انتقالي اسلامي دولت د انتقال په دوره کې لاندینۍ وظيفې سرته رسوي:

۱. د شپږ و مېاشتو دننه د جمهوري رياست، ملي شوري او محلي جرگو د انتخاباتو په اړه د تقنيني فرمانونو صادرول؛

فصل دوازدېم

احکام انتقالي

ماده یکصدو پنجاه و هشتم

لقب بابای ملت و امتیازاتی که توسط لویه جرگه اضطراری سال یکهزاروسه صدو هشتادو یک هجری شمسی به اعليحضرت محمد ظاهر شاه، پادشاه سابق افغانستان، اعطاء شده است با رعایت احکام این قانون اساسی مادام- الحیات برای ایشان محفوظ می باشد.

ماده یکصدو پنجاه و نهم

مدت بعد از نفاذ این قانون اساسی تا تاریخ افتتاح شورای ملی، دوره انتقال شمرده می شود.

دولت انتقالي اسلامي افغانستان، در دوره انتقال، وظايف ذيل را انجام ميدهد:

۱. اصدار فرامين تقينی مربوط به انتخابات رياست جمهوري، شوراى ملي و شوراهاى محلي، در مدت شش ماه؛

۲. اصدار فرامین در مورد تشکیلات و صلاحیت محاکم و آغاز کار روی قانون تشکیلات اساسی در خلال مدت کمتر از یکسال؛

۳. تشکیل کمیسیون مستقل انتخابات؛

۴. انجام اصلاحات لازم به منظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی؛

۵. اتخاذ تدابیر لازم جهت آماده ساختن زمینه برای تطبیق احکام این قانون اساسی.

۲. له یوه کال څخه په کمه موده کې د محکمو د صلاحیتونو او تشکیلاتو او د اساسی تشکیلاتو پر قانون باندې د کار د پیل په اړه د فرمانونو صادرول؛

۳. د انتخاباتو د خپلواک کمیسیون جوړول؛

۴. د اجرایی او قضایی چارو د غوره تنظیم په منظور د لازم اصلاحاتو سرته رسول؛

۵. ددې اساسی قانون د حکمونو د تطبیق په برخه کې د زمینی د برابرولو لپاره لازم تدبیرونه نیول.

ماده ۱ یکصد و شصتم

اولین رئیس جمهور منتخب، سې روز بعد از اعلام نتایج انتخابات، مطابق به احکام این قانون اساسی به کار آغاز می کند.

کوشش همه جانبه صورت می گیرد تا اولین انتخابات رئیس جمهور و شورای ملی با هم در یک وقت صورت بگیرد. صلاحیت های شورای ملی مندرج در

یو سلو شپېتمه ماده

لومړنی منتخب جمهور رئیس د انتخاباتو د نتایجو تر اعلان دېرش ورځې وروسته ددغه اساسی قانون له حکمونو سره سم په کار پیل کوي.

هر اړخیزې هڅې کېږي چې د جمهور رئیس او ملي شورا انتخابات په یوه وخت کې تر سره شي.

د ملي شوری واکونه د هغې د تاسیس

رسمي جریده

۸۷

این قانون اساسی تا زمان تأسیس این شوری به حکومت تفویض میشود و ستره محکمه مؤقت به فرمان رئیس جمهور تشکیل می گردد.

ماده یکصد و شصت و یکم

شورای ملی، وظایف و صلاحیت های خود را به مجرد تأسیس، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

بعد از دایر شدن اولین جلسه شورای ملی، در خلال مدت سی روز، حکومت و ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل می گردند.

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان تا زمانیکه رئیس جمهور منتخب به کار آغاز کند اجرای وظیفه می نماید.

ارگانهای اجرایی و قضایی دولت با رعایت حکم فقره چهارم ماده یکصد و پنجاه و نهم این قانون اساسی، الی

تر مودې پورې په دې اساسي قانون کې حکومت ته سپارل کېږي او موقت ستره محکمه د جمهور رئیس په فرمان جوړېږي.

یو سلو یو شپېتمه ماده

ملی شوری له تاسیس سره سم خپل واکونه او وظایف ددې اساسی قانون د حکمونو مطابق عملي کوي.

د ملي شورې له لومړنۍ غونډې وروسته د دېرشو ورځو په موده کې حکومت او ستره محکمه ددې اساسی قانون له حکمونو سره سم تشکیلېږي.

د افغانستان د انتقالی اسلامي دولت رئیس تر هغه وخته پورې وظیفه سرته رسوي چې منتخب جمهور رئیس په کار پیل نه وي کړې.

ددې اساسی قانون د یو سلونه پنځوسمې مادې د څلورمې فقرې د حکم په رعایت، د دولت اجرایی او قضایی ارگانونه د

تشکیل حکومت و ستره محکمه به وظایف خود ادامه می دهند. فرامین تقنینی که از آغاز دوره موقت به بعد نافذ گردیده است به اولین جلسه شورای ملی ارجاع می گردند. این فرامین تا زمانیکه از طرف شورای ملی لغو نگردیده باشند نافذ می باشند.

ماده یکصد و شصت و دوم

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و از طرف رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان توشیح و اعلام می گردد. با نفاذ این قانون اساسی، قوانین و فرامین تقنینی مغایر احکام آن ملغی می باشد.

حکومت او سترې محکمې تر تشکیل پورې خپلو وظایفو ته ادامه ورکوي. هغه تقنیني فرمانونه چې د موقتې دورې له پیل څخه وروسته نافذ شوي دي د ملي شوري لومړنۍ غونډې ته راجع کېږي. دا فرامین تر هغه وخته پورې چې د ملي شوري له خوا لغوه شوي نه وي نافذ گڼل کېږي.

یو سلو دوشپتمه ماده

دا اساسي قانون د لويې جرگې له تصویب څخه وروسته نافذ او د افغانستان د انتقالی اسلامي دولت د رئیس لخوا توشیح او اعلامېږي. په نافذېدو سره یې ددې اساسي قانون له حکمونو مغایر قوانین او تقنیني فرمانونه لغوه کېږي.

فهرست الفبائی

قانون اساسی افغانستان

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
الف					
۱	آثار باستانی	۹	۱۱	اتخاذ	۱۴-۱۵-۱۷-۵۰- ۵۲-۵۳-۵۴-۶۴- ۱۳۷-۱۴۲-۱۵۹
۲	آرای	۶۱-۶۵-۶۹-۹۴- ۱۰۰-۱۰۶-۱۱۳- ۱۵۶	۱۲	اتهام	۲۷-۲۸-۳۱-۶۹- ۱۰۲-۱۲۷-۱۳۳
۳	آزاد	۲-۶۴-۱۳۸	۱۳	اثبات	۳۱
۴	آزادی	۲۴-۳۲-۳۴-۳۷- ۵۷	۱۴	اجازه	۳۸-۴۶-۹۸-۱۰۲
۵	آسایش	۴۹	۱۵	اجباری	۴۳
۶	آغاز	۸۳-۸۷-۹۸-۱۱۷- ۱۵۰-۱۶۰-۱۶۱	۱۶	اجتماعی	۶-۴۲-۶۵-۹۰-۱۳۷
۷	آفات	۴۹-۱۴۳	۱۷	اجلاس	۶۴-۶۹-۹۹-۱۰۴-۱۰۷
۸	آمرین	۷۷	۱۸	اجمالی	۹۸
۹	آموزی	۴۶	۱۹	احاطه	۱۹
۱۰	اتباع	۱۴-۲۲-۲۸-۳۳- ۳۵-۳۶-۳۹-۴۳- ۴۶-۵۰-۵۲-۵۵- ۵۷-۷۴-۱۴۹	۲۰	احترام	۸
			۲۱	احزاب	۳۵-۱۵۳
			۲۲	احکام	۲-۳-۵-۱۰-۱۲- ۱۴-۲۷-۳۴-۳۵- ۳۷-۳۸-۳۹-۴۰- ۴۲-۴۵-۴۶-۴۷- ۴۸-۵۰-۵۲-۵۳- ۵۶-۶۰-۶۱-۶۴- ۶۵-۶۷-۶۹-۷۰- ۷۵-۸۴-۸۶-۹۱

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۲۸	اساسنامه	۳۵			۹۸-۱۰۸-۱۱۱- ۱۱۵-۱۱۷-۱۱۹- ۱۲۱-۱۲۳-۱۲۴- ۱۲۸-۱۳۰-۱۳۱
		۵-۳۴-۵۹-۶۰- ۶۳-۶۴-۶۵-۶۷- ۶۸-۶۹-۷۴-۷۶- ۷۸-۹۰-۹۱-۱۰۶- ۱۱۱-۱۱۳-۱۱۵- ۱۱۷-۱۱۹-۱۲۱- ۱۲۳-۱۳۰-۱۴۲- ۱۴۳-۱۴۶-۱۴۸- ۱۴۹-۱۵۷-۱۵۸- ۱۵۹-۱۶۰-۱۶۱- ۱۶۲	۲۹	اساسی	
۳۰	اسباب	۱۲۹			۹۶-۹۱- ۹-۴۶-۵۰-۱۳۶- ۱۳۷-۱۳۹-۱۴۰- ۱۴۱-۱۵۶
۳۱	استثنای	۵۱-۶۴-۷۰-۷۹- ۱۱۷			۱۶۱- ۲۶- ۲۷- ۲۸-۱۳-۱۷- ۲۷-۲۲-۲۹-۷۲- ۷۸-۸۵-۱۱۸- ۱۲۷-۱۳۳
۳۲	استعانت	۶۳			۲۳- ۲۴-۶۴-۷۴-۷۵-۹۹- ۱۱۱
۳۳	استعمال	۷			۲۵- ۲۶- ۲۷-۶-۹۷-۱۲۱-۱۲۷-
۳۴	استعفاء	۶۰-۱۰۸			
۳۵	استفاده	۹-۹۰			
۳۶	استقلال	۵-۸-۵۰-۵۹-۶۳- ۶۴-۶۴-۷۴-۷۵-۹۹-			

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۱۱۱	۵۲	اطلاق	۴
۳۷	استماع	۱۳۳	۵۳	اظهار	۸۱-۳۴-۳۰
۳۸	استملاک	۴۰	۵۴	اعتبار	۱۴۸-۷۹-۶۴-۳۰
۳۹	استوار	۱۸	۵۵	اعتراف	۳۰
۴۰	استيضاح	۹۲-۹۱	۵۶	اعطای	۹۸-۹۷-۹۰-۶۴
۴۱	الحاق	۹۰	۵۷	اعلان	-۸۳-۶۴-۶۱-۴۰
۴۲	اسکان	۱۴			۱۶۰-۱۴۳-۱۲۸
۴۳	اسلام	-۶۳-۵۴-۳۵-۳-۲ ۱۴۹-۱۱۹-۷۴	۵۸	اعلامیه جهانی	۷
۴۴	اسلامی	-۱۱۶-۸۱-۶۰-۱ -۱۵۹-۱۴۹-۱۳۶ ۱۶۲-۱۶۱	۵۹	اعلام	۱۲۸-۶۷-۶۱
۴۵	اشتغال	۱۵۲-۱۲۶-۱۱۹	۶۰	اعمال	۸۹-۷۴-۴
۴۶	اصدار	۱۵۹	۶۱	اغتشاش	۱۴۳
۴۷	اصلي	۲۵	۶۲	افتخاری	۶۴
۴۸	اصول	-۸۹-۸۸-۸۷-۴۵ ۱۰۸	۶۳	افراد	۴
۴۹	اضطراری	-۱۴۴-۱۴۳-۶۴ ۱۴۷-۱۴۶	۶۴	افرادى	۴
۵۰	اطفال	-۵۴-۴۹	۶۵	افغان	۴۹-۴۲-۳۹-۳۴-۴
۵۱	اطلاع	۱۳۵-۱۰۲-۳۱	۶۶	افغانستان	-۱۲-۷-۴-۳-۲-۱ -۲۱-۲۰-۱۹-۱۶ -۳۵-۳۳-۲۸-۲۲ -۴۳-۴۱-۳۹-۳۶ -۵۵-۵۰-۴۶-۴۵

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
					۶۰-۵۸-۵۷-۵۶
					۶۵-۶۴-۶۳-۶۲
					۷۵-۷۴-۷۲-۶۶
					۱۱۰-۹۰-۸۵-۸۱
					۱۱۹-۱۱۸-۱۱۶
					۱۵۸-۱۳۶-۱۲۸
					۱۶۲-۱۶۱-۱۵۹
۶۷	الله اکبر	۲۰-۱۹	۷۷	اکراه	۳۰
۶۸	الحاق	۹۰	۷۸	امتیاز	۲۲
۶۹	الغای	۹۰	۷۹	امحای بيسوادى	۴۴
۷۰	القاب	۶۴	۸۰	امر	۱۰۷-۲۹
۷۱	اقتصاد	۱۰	۸۱	امراض	۵۲
			۸۲	امكانات	۱۴
			۸۳	املاك	۹
			۸۴	امنيت	۹۹-۶۴-۵۰-۵ ۱۵۳-۱۵۱-۱۳۴
			۸۵	اموال	۴۱
			۸۶	امور	۱۴۱-۱۰۸-۴ ۱۵۹
			۸۷	انتفاعى	۱۵۱
			۸۸	انسان	۲۴
			۸۹	انسانى	۲۹-۶
			۹۰	انعقاد	۷۹
			۹۱	انكشاف	۵۲-۱۷-۱۳-۶
			۹۲	اهدأ	۶۶
			۹۳	اهداف	۱۳۹-۳۵
					۶۰-۵۸-۵۷-۵۶
					۶۵-۶۴-۶۳-۶۲
					۷۵-۷۴-۷۲-۶۶
					۱۱۰-۹۰-۸۵-۸۱
					۱۱۹-۱۱۸-۱۱۶
					۱۵۸-۱۳۶-۱۲۸
					۱۶۲-۱۶۱-۱۵۹
۶۷	الله اکبر	۲۰-۱۹	۷۲	اقتصادى	۶۵-۱۴-۱۲-۱۱ ۱۳۶-۹۰-۷۵ ۱۳۷
۶۸	الحاق	۹۰	۷۳	اقدام	۵۱-۴۶-۲۹
۶۹	الغای	۹۰	۷۴	اقرار	۳۰
۷۰	القاب	۶۴	۷۵	اقوام	۶-۴
۷۱	اقتصاد	۱۰			۶۹-۶۲-۶۱-۱۶ ۱۰۶-۱۰۰-۹۲ ۱۴۹-۱۲۷-۱۱۳
			۷۶	اکثريت	

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۹۴	اهل	۱۳۱	۱۱۰	برابری	۶
۹۵	اهلیت	۵۰	۱۱۱	برائت	۲۵
۹۶	اوصاف	۸۵	۱۱۲	براهوی	۴
۹۷	اولویت	۹۷	۱۱۳	برگزار	۱۴۷-۸۳-۶۷-۶۱
۹۸	ایتام	۵۳	۱۱۴	بسم الله الرحمن الرحیم	۱۱۹-۷۴-۶۳
۹۹	ایجابات	۱۱	۱۱۵	بضاعت	۵۳
۱۰۰	ایجاد	۵۰-۴۴-۶	۱۱۶	بفروشد	۶۶
۱۰۱	ایماق	۴	۱۱۷	بلافاصله	۱۴۸-۱۰۲
۱۰۲	آینده	۹۸	۱۱۸	بالمثل	۲۸
ب					
۱۰۳	بارگاه	۶۳	۱۱۹	بلوچ	۴
۱۰۴	بازار	۱۰	۱۲۰	بلوچی	۱۶
۱۰۵	بالترتیب	۶۸	۱۲۱	بنام خداوند برزگ	۱۱۹-۷۴-۶۳
۱۰۶	بانک	۱۵۱-۶۴-۱۲	۱۲۲	بنیہ	۱۴
۱۰۷	پپذیرد	۱۱۴-۱۰۵	۱۲۳	بهبود	۱۴
۱۰۸	بحیث	-۷۲-۶۷-۶۲-۱۶ -۸۴-۸۱-۷۷-۷۳ -۱۱۷-۱۱۶-۱۱۲ ۱۳۸-۱۲۵-۱۲۰	۱۲۴	بہترین	۱۳۰
۱۰۹	بدنی	۵۲	۱۲۵	بودجه	-۹۵-۹۱-۹۰-۷۵ ۱۲۵-۹۹-۹۸-۹۷

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۱۲۶	بيان	۳۴	۱۴۳	پول	۱۲
۱۲۷	برق	۱۹	۱۴۴	پوليس	۱۵۳-۱۳۴-۶۴
۱۲۸	بيسوادى	۴۴	۱۴۵	پولى	۱۲
۱۲۹	بيشترين	۶۱	۱۴۶	پيروان	۲
۱۳۰	بيطرفى	۵۰	۱۴۷	پيروى	۱۴۹-۱۳۰-۲
۱۳۱	بين الدول	۱۲۱-۶۴-۲۸	۱۴۸	پشتيبانى	۶۳
۱۳۲	بى بضاعت	۵۳-۳۱	۱۴۹	پيشرفت	۴۷
پ					
۱۳۳	پاميرى	۱۶۰	۱۵۰	پيشگاه	۱۲۰
۱۳۴	پايان	۸۳-۶۱	۱۵۱	پيشه وران	۱۳
۱۳۵	پابتخت	۲۱	۱۵۲	پيغمبر اکرم (ص)	۱۸
۱۳۶	پذيرفته	۵۰	۱۵۳	پيمان	۲۸
۱۳۷	پروردگار	۶۳	۱۵۴	پيوسته	۲۸
۱۳۸	پروگرام	۴۳-۱۶-۱۴-۱۲ ۹۰-۷۵-۴۷-۴۴ ۹۹-۹۸-۹۷-۹۱	ت		
۱۳۹	پشتو	۲۰-۱۶	۱۵۵	تائيد	-۷۲-۶۹-۶۸-۶۴ -۱۱۷-۹۷-۹۱ ۱۵۷-۱۴۵-۱۴۳
۱۴۰	پشتون	۴	۱۵۶	تابعيت	-۷۲-۶۲-۲۸-۴ ۸۵
۱۴۱	پشه نى	۱۶-۴	۱۵۷	تاجک	۴
۱۴۲	پناهندگى	۴			

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۱۵۸	تأدیه	۴۲	۱۷۱	تدابیری	۸۳
۱۵۹	تأسیس	۵۸-۵۲-۴۶-۳۵ -۱۶۰-۱۳۲-۶۴ ۱۶۱	۱۷۲	تدریس	۴۳
۱۶۰	تأمین	۵۲-۴۳-۶-۵ -۱۱۹-۸۳-۵۴ -۱۳۵-۱۳۰ ۱۴۲-۱۴۰-۱۳۹	۱۷۳	تدقیق	۸۶
۱۶۱	تبعیضی	۵۰-۲۲	۱۷۴	تدوین	۴۵
۱۶۲	تجارت	۱۱	۱۷۵	ترجمان	۱۳۵
۱۶۳	تجدید	۱۱۸-۷۴-۷۲	۱۷۶	ترفیغ	۱۳۲-۱۲۴
۱۶۴	تجربه	۱۱۸-۷۴-۷۲	۱۷۷	ترقی	۶۳
۱۶۵	تجزیه	۱	۱۷۸	ترکمن	۴
۱۶۶	تحتانی	۱۹	۱۷۹	ترکمنی	۱۶
۱۶۷	تحمیل	۴۹	۱۸۰	تساوی	۸
۱۶۸	تحویل	۴۲	۱۸۱	تسریع	۱۳۷
۱۶۹	تخصص	۱۱۸	۱۸۲	تسهیلات	۵۲
۱۷۰	تدابیر	۵۰-۱۷-۱۵-۱۴ -۶۴-۵۴-۵۳-۵۲ ۱۵۹-۱۴۲-۱۳۷	۱۸۳	تشبثات	۱۰
			۱۸۴	تشکیل	-۵۸-۵۴-۳۵-۱۲ -۱۰۰-۸۸-۸۷ -۱۲۳-۱۲۵ -۱۳۴-۱۲۷ -۱۴۰-۱۳۸ -۱۴۲-۱۴۱ -۱۵۷-۱۵۶

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۱۶۱-۱۶۰-۱۵۹	۱۹۷	تعلق	۴
۱۸۵	تشویق	۵۲-۴۷-۱۰	۱۹۸	تعلیمات	۴۳-۱۷
		-۷۴-۶۷-۶۶-۶۳	۱۹۹	تعلیم	۴۴-۴۳
۱۸۶	تصدی	-۱۵۱-۱۱۸-۸۰	۲۰۰	تعمیل	۱۴۲-۱۲۹-۷۵
		۱۵۳-۱۵۲	۲۰۱	تعویضی	۴۰
		-۹۴-۵۱-۳۸			-۴۸-۴۲-۳۸-۳۱
۱۸۷	تصریح	۱۳۹-۱۲۸-۱۱۶	۲۰۲	تعیین	-۶۸-۶۷-۶۴-۶۱
		۴۷-۴۳			-۸۳-۷۳-۷۲-۶۹
۱۸۸	تصمیم				-۸۷-۸۵-۸۴
۱۸۹	تصویر	۳۴			-۱۱۷-۱۰۸-۸۹
۱۹۰	تضمین	۵۷-۵۳-۴۷-۱۰			-۱۳۲-۱۱۸
۱۹۱	تظاهرات	۳۶			-۱۵۴-۱۴۳
		-۹۰-۶۷-۶۵			۱۵۷-۱۵۵
		-۱۱۱-۱۰۲-۹۲	۲۰۳	تعیینات	۱۱۷
۱۹۲	تعدیل	-۱۴۹-۱۴۶	۲۰۴	تفتیش	۴۰-۳۸-۳۷
		۱۵۰	۲۰۵	تفسیر	۱۲۱
۱۹۳	تعذیب	۲۹	۲۰۶	تفویض	۱۶۰-۱۳۷-۱۲۲
		-۳۷-۳۱-۲۴	۲۰۷	تقاضا	۱۲۷-۶۹
۱۹۴	تعرض	۴۰-۳۸	۲۰۸	تقاعد	۱۳۲-۱۲۴-۶۴
		-۱۰۲-۷۹-۱۸	۲۰۹	تقدیم	-۹۸-۹۷-۹۴-۷۹
۱۹۵	تعطیل	۱۰۷			۱۳۳-۱۲۵
		-۲۹-۲۷-۲۶	۲۱۰	تقرر	۱۳۲-۱۲۴
۱۹۶	تعقیب	۱۰۲-۱۰۱			

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون															
۲۱۱	تقویت	۵۲-۱۶	۲۲۳	تنفیذ	۱۴۵															
۲۱۲	تقویم	۱۸	۲۲۴	تهیه	۱۴															
۲۱۳	تکلم	۴۳-۱۶	۲۲۵	توازن	۴۴															
۲۱۴	تکمیل	۱۱۶-۱۱۳-۸۵	۲۲۶	توأم	۹۸															
۲۱۵	تکنالوژی	۹۰-۷۵	۲۲۷	توضیح	۱۶۲-۱۰۰-۶۴															
۲۱۶	تلفون	۳۷	۲۲۸	توضیح	۱۴															
۲۱۷	تلگراف	۳۷	۲۲۹	توزیع	۹۲															
۲۱۸	تلویزیون	۳۴	۲۳۰	توقیف	-۲۹-۲۷-۲۶ ۱۰۲															
۲۱۹	تمامیت	-۶۳-۵۹-۵۰-۸-۵ -۹۹-۷۵-۷۴-۶۴ -۱۱۱	۲۳۱	تولید	۱۳-۷															
۲۲۰	تمدید	۱۴۷-۱۴۳-۱۰۷	ث																	
۲۲۱	تناسب	۱۳۸-۸۳	<table border="1"> <tr> <td>۲۳۲</td> <td>ثلث</td> <td>-۹۴-۸۹-۸۴-۶۹ ۱۵۰-۱۲۷-۱۰۰</td> </tr> </table>			۲۳۲	ثلث	-۹۴-۸۹-۸۴-۶۹ ۱۵۰-۱۲۷-۱۰۰												
۲۳۲	ثلث	-۹۴-۸۹-۸۴-۶۹ ۱۵۰-۱۲۷-۱۰۰																		
۲۲۲	تنظیم	-۱۲-۱۱-۸-۴ -۲۴-۱۹-۱۸-۱۶ -۳۳-۳۲-۳۱ -۴۸-۴۶-۳۴ -۶۳-۵۸-۵۳ -۷۶-۷۱-۷۰ -۱۲۲-۱۰۸-۸۹ -۱۲۷-۱۲۳ -۱۳۶-۱۳۴ ۱۴۱-۱۴۰																		
<table border="1"> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">ج</td> </tr> <tr> <td>۲۳۳</td> <td>جامعه</td> <td>۵۴-۶</td> </tr> <tr> <td>۲۳۴</td> <td>جبران</td> <td>۹۶-۵۱</td> </tr> <tr> <td>۲۳۵</td> <td>جداگانه</td> <td>۱۰۴</td> </tr> <tr> <td>۲۳۶</td> <td>حاکمیت</td> <td>۱۱۱-۶۳-۵-۴</td> </tr> <tr> <td>۲۳۷</td> <td>جرگه</td> <td>-۶۹-۶۸-۶۴-۱۲</td> </tr> </table>			ج			۲۳۳	جامعه	۵۴-۶	۲۳۴	جبران	۹۶-۵۱	۲۳۵	جداگانه	۱۰۴	۲۳۶	حاکمیت	۱۱۱-۶۳-۵-۴	۲۳۷	جرگه	-۶۹-۶۸-۶۴-۱۲
			ج																	
			۲۳۳	جامعه	۵۴-۶															
			۲۳۴	جبران	۹۶-۵۱															
			۲۳۵	جداگانه	۱۰۴															
			۲۳۶	حاکمیت	۱۱۱-۶۳-۵-۴															
			۲۳۷	جرگه	-۶۹-۶۸-۶۴-۱۲															

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
					۸۲-۷۹-۷۷-۷۲
					۸۷-۸۵-۸۴-۸۳
					۹۴-۹۲-۹۱-۸۹
					۱۱۰-۹۸-۹۷
					۱۱۳-۱۱۲-۱۱۱
					۱۲۷-۱۱۷-۱۱۴
					۱۵۷-۱۵۰-۱۴۷
					۱۶۲
۲۳۸	جرم	۳۸-۳۰-۲۷-۲۶	۲۴۷	جمهوری	۸۱-۷۰-۶۷-۶۲
		۱۲۷-۱۰۲			۱۵۹-۱۴۷-۱۱۶
۲۳۹	جزا	۱۳۶-۲۹-۲۶	۲۴۸	جنائی	۳۱
۲۴۰	جسمی	۵۴	۲۴۹	جنگلات	۱۵
۲۴۱	جلسه	۱۰۴-۱۰۳-۷۹	چ		
۲۴۲	جلوگیری	۷	۲۵۰	چاپ	۱۲
۲۴۳	جمعه	۱۸	ح		
۲۴۴	جمعیتها	۳۵	۲۵۱	حاضر	۱۰۶-۷۴-۳۱
۲۴۵	جمعی	۳۴	۲۵۲	حالاتی	۱۲۸-۵۱-۴۹
			۲۵۳	حالت	۱۴۳-۷۹-۳۰
			۲۵۴	حاوی	۹۶
					۶۳-۶۲-۶۱-۶۰
					۶۷-۶۶-۶۵-۶۴
					۷۱-۷۰-۶۹-۶۸
					۸۴-۷۹-۷۷-۷۴
۲۴۶	جمهور				

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۲۵۵	حاکمیت	۱۱-۶۳-۵-۴			۱۴۹-۱۲۶
۲۵۶	حایز	۷۹	۲۶۹	حقوق بشر	۷
۲۵۷	حداقل	۸۳	۲۷۰	حقیقی	۱۲۰
۲۵۸	حدود	-۴۰-۲۴-۱۴-۲ -۵۷-۵۰-۴۸ ۱۳۰	۲۷۱	حکم	-۴۰-۳۵-۲۷-۲۵ -۶۶-۶۲-۵۱-۴۲ -۷۹-۷۳-۶۸-۶۷ -۱۲۲-۱۱۱-۹۱ -۱۳۰-۱۲۹-۱۲۸ ۱۶۱-۱۵۷-۱۳۱
۲۵۹	حرب	۶۴	۲۷۲	حکمی	-۱۲۹-۱۲۰ ۱۳۱-۱۳۰
۲۶۰	حرفه	۴۸	۲۷۳	حلف	۱۱۹-۷۴-۶۳
۲۶۱	حرمان	-۸۵-۷۲-۶۲ ۱۱۸	۲۷۴	حمایت	-۲۴-۱۳-۱۰-۶ -۵۴-۵۲-۴۷-۳۹ ۷۴-۶۳-۵۸
۲۶۲	حزبی	۸۰-۶۶-۳۵	۲۷۵	حمل	۳۶
۲۶۳	حسن	۱۱۸-۸	۲۷۶	حنفی	۱۳۰
۲۶۴	حصول	۵۱-۴۲	۲۷۷	حوزه	۸۳
۲۶۵	حفاظت	۷۴-۶۳-۹			
۲۶۶	حفظ	-۱۶-۱۵-۸-۶ ۱۴۳-۱۳۷-۷۵			
۲۶۷	حقایق	۲۹			
۲۶۸	حقوق	-۵۳-۵۱-۵۰-۲۲ -۷۰-۶۳-۶۲-۵۷ -۸۵-۷۴-۷۲			
			۲۷۸	خاتمه	۹۹-۶۴

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون			
۲۷۹	خارجی	۶۴-۲۸-۱۱-۸	د					
۲۸۰	خاص	-۷۹-۷۸-۶۹-۶۳ ۱۳۴-۱۲۷-۱۲۲						
۲۸۱	خانواده	۵۴						
۲۸۲	خیبر	۸۴						
۲۸۳	خساره	۵۱						
۲۸۴	خصوص	۱۱۹-۳۵						
۲۸۵	خصوصی	۵۲-۱۰						
۲۸۶	خطوط	۷۶-۶۴						
۲۸۷	خلال	-۶۹-۶۷-۶۱-۳۸ -۱۴۷-۹۸-۸۳ ۱۶۱-۱۵۹						
۲۸۸	خورشید	۱۹						
۲۸۹	خوشه	۱۹						
ش						۲۹۰	خارنوالی	-۱۵۱-۱۱۰-۶۴ -۱۵۳-۱۵۲ ۱۵۵-۱۵۴
						۲۹۱	داخل	-۷۷-۳۸-۳۱-۲۸ -۱۰۵-۹۷-۹۶ ۱۳۰-۱۰۹
۲۹۲	داخلی	-۸۹-۸۸-۸۷-۱۱ ۱۰۸						
۲۹۳	دارائی	۱۵۴-۷۵-۴۰						
۲۹۴	درجه	۴۴-۴۳						
۲۹۵	دری	۱۶						
۲۹۶	دسترسی	۵۰						
۲۹۷	دفاع	-۶۴-۵۸-۵۵-۵ ۱۳۳-۷۵						
۲۹۸	دفاعی	۵						
۲۹۹	دفع	۳۱						
۳۰۰	دلایل	۹۴-۹۲						
۳۰۱	دهقان	۱۴						
۳۰۲	دول	۶۴						
۳۰۳	دولت	-۸-۷-۶-۵-۲-۱ -۱۳-۱۲-۱۰-۹ -۲۴-۱۷-۱۶-۱۴						

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
			۳۰۹	رایج	۱۶
			۳۱۰	رایگان	۵۲-۴۳
			۳۱۱	رای دهندگان	۶۱
			۳۱۲	ربع	۱۱۴-۹۸
			۳۱۳	رخصتی	۴۸-۱۸
			۳۱۴	رسانه	۱۶
			۳۱۵	رسمی	۱۶
			۳۱۶	رسوم	۵۴
			۳۱۷	رسیدگی	-۱۳۰-۱۲۰-۹۷ ۱۵۴-۱۳۳
			۳۱۸	رشد	۱۳
			۳۱۹	رضایت	۳۰
			۳۲۰	رکن	۱۱۶-۵۴
			۳۲۱	روح	۷۶
			۳۲۲	روحی	۵۴
			۳۲۳	زبان	-۴۳-۳۵-۲۰-۱۶ ۱۳۵
			۳۲۴	زراعت	۱۴
			۳۲۵	زمینه	۴۳
					-۳۹-۳۷-۳۱-۲۸ -۴۶-۴۴-۴۳-۴۲ -۵۳-۵۲-۵۱-۴۷ -۶۰-۵۸-۵۷-۵۴ -۸۵-۸۱-۷۵-۶۵ -۱۱۶-۹۸-۹۶ -۱۲۵-۱۲۴ -۱۴۲-۱۳۹ -۱۵۹-۱۵۱ ۱۶۲-۱۶۱
۳۰۴	دولتی				-۶۶-۵۰-۴۶-۴۲ ۹۱-۹۰
۳۰۵	دین				-۶۳-۵۴-۲-۱ ۱۴۹-۱۱۹-۷۴
۳۰۶	دینی				۴۵-۱۷-۲
ذ					
۳۰۷	ذمه				۲۵
ر					
۳۰۸	رؤسای				۱۱۰

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۳۲۶	زنان	۴۴	۳۴۰	سرایت	۲۶
۳۲۷	زندگی	۲۳-۱۴-۱۳	۳۴۱	سرپرست	۵۳
۳۲۸	زیرزمینی	۹	۳۴۲	سرخ	۱۹
۳۲۹	زیست	۱۵	۳۴۳	سرمایه	۴۱-۱۰
س					
۳۳۰	ساعات	۴۸	۳۴۴	سره میاشت	۶۴
۳۳۱	ساقط	۱۴۸-۷۹	۳۴۵	سرود	۲۰
۳۳۲	ساکن	۳۸	۳۴۶	سری	-۱۰۵-۸۳-۶۱ -۱۲۸-۱۱۴ ۱۴۱-۱۴۰-۱۳۸
۳۳۳	ساکنین	۱۴۰-۱۳۸	۳۴۷	سطح	۱۳
۳۳۴	سالانه	۱۰۴-۹۸	۳۴۸	سطوح	۱۶
۳۳۵	سالم	۵۳-۵۰	۳۴۹	سعادت	۶۳
۳۳۶	سایر	-۱۶-۹-۵-۴-۲	۳۵۰	سفر	۳۹
		-۴۶-۳۴-۱۸	۳۵۱	سفید	۱۹
		-۶۴-۶۳-۴۹-۴۸		سلاح	۳۶
		-۷۸-۷۷-۷۵-۷۴	۳۵۲	سلامت	۵۴
		-۱۲۴-۹۰-۸۳	۳۵۳	سلب	۳۲-۲۸
۱۳۱-۱۳۰		۳۵۴	سمتی	۸۰-۶۶	
۳۳۷	سبز	۱۹	۳۵۵	سوء	۵۹
۳۳۸	سپرده	۲۸		استفاده	
۳۳۹	سران	۶۴			

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب النبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۳۵۶	سواد	۴۶	۳۷۰	شمرده	۱۰۰-۹۸-۲۷-۱۵۹
۳۵۷	سوال	۹۳	۳۷۱	شمول	۹۷-۸۴-۴۶-۱۲۰
۳۵۸	سوگند	۶۳	۳۷۲	شناخته	۶۱-۲۵
۳۵۹	سیا	۱۹	۳۷۳	شهادتی	۳۰
۳۶۰	سیاست	۷۶-۶۴-۸	۳۷۴	شهر	۲۱
۳۶۱	سیرت	۱۱۸	ص		
۳۶۲	سیستم	۵۰	۳۷۵	صاحب	۶۴
ش					
۳۶۳	شبه	۳۵	۳۷۶	منصبان	۶۴
۳۶۴	شخصی	۸۴-۷۲-۶۲-۲۶-۱۰۵-۹۳-۸۵	۳۷۷	صادر	۱۲۹-۵۲
۳۶۵	شرایط	۵۵-۴۶-۳۳-۱۴-۷۵-۷۲-۶۲-۱۱۸	۳۷۸	صادقانه	۷۴
۳۶۶	شرط	۱۲۶-۹۶-۳۵-۱۴۳-۱۲۹	۳۷۹	صحت	۱۳۵
۳۶۷	شغل	۹۷-۸۴-۴۸-۱۲۰	۳۸۰	صحت	۳۰
۳۶۸	شفاهی	۹۳	۳۸۱	صحی	۵۲
۳۶۹	شکایت	۵۸	۳۸۲	صدمه	۵۰
			۳۸۳	صریح	۱۱۳-۹۲
			۳۸۴	صریحاً	۱۱۳
			۳۸۵	صعب - الاعلاج	۶۸-۶۷

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۳۹۰	طفل	۵۴	۳۸۶	صلاحيت	۲۵-۲۷-۳۰-۳۱-۳۵-۳۸-۴۰-۵۱-۶۰-۶۴-۶۶-۶۷-۷۲-۸۹-۹۰-۹۱-۱۱۶-۱۲۰-۱۲۱-۱۲۲-۱۲۳-۱۲۵-۱۳۲-۱۳۴-۱۳۷-۱۴۴-۱۵۹-۱۶۰-۱۶۱
۳۹۱	طلوع	۱۹	۳۸۷	صورت	۳۷-۴۰-۴۳-۵۸-۶۷-۶۸-۶۹-۷۰-۹۵-۹۷-۹۸-۱۰۲-۱۰۴-۱۰۷-۱۰۸-۱۱۹-۱۲۴-۱۲۸-۱۳۴-۱۳۵-۱۴۹-۱۶۰
۳۹۲	طول	۱۹	ط		
ظ			۳۸۸	طبي	۵۲-۵۳-۶۷
۳۹۳	ظرف	۶۱-۹۴-۹۷	۳۸۹	طرح	۱۲
ع					
۳۹۴	عادلانہ	۴۰-۸۳			
۳۹۵	عالی	۴۶-۶۴-۷۲-۸۱-۱۱۰-۱۱۸			
۳۹۶	عامہ	۹			
۳۹۷	عايدات	۹۶			
۳۹۸	عدالت	۶-۴۲-۱۱۹-۱۳۰			
۳۹۹	عدلی	۱۰۱-۱۰۲			
۴۰۰	علم	۸-۹۲			
۴۰۱	عذر	۵۶			
۴۰۲	عرب	۴			
۴۰۳	عرض	۱۹			
۴۰۴	عرضہ	۴۷-۶۰			

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۴۰۵	عسکری	۱۲۵-۱۲۲-۵۵	۴۲۰	عنفاً	۱۰۵
		-۸۲-۸۱-۷۳-۴۱	۴۲۱	عهده	۶۸-۶۷
۴۰۶	عفو	-۱۱۷-۱۰۲-۸۴	۴۲۲	عواملی	۹۸
		۱۲۷-۱۱۸	۴۲۳	عواید	۴۲
۴۰۷	عقاری	۴۱	۴۲۴	عودت	۳۹
۴۰۸	عقد	۶۴	غ		
۴۰۹	عقل	۳۰	۴۲۵	غیاب	-۶۷-۶۱-۶۰ ۱۰۸
۴۱۰	علاج	۵۲	ف		
۴۱۱	علاوه	۸۵-۱۶	۴۲۶	فراهم	۴۳
۴۱۲	علت	۱۴۳-۱۰۱-۲۸	۴۲۷	فرهنگ	۴۵
۴۱۳	علمی	۴۷-۱۶	۴۲۸	فروشی	۴۱
۴۱۴	علنی	-۱۱۴-۱۰۵-۳۵ ۱۲۸	۴۲۹	فساد اداری	۷۵
۴۱۵	علیای	۱۱۱-۸۱-۶۶	۴۳۰	فسخ	۹۰
۴۱۶	علیه	-۱۲۰-۶۹-۲۵ ۱۳۴	۴۳۱	فعالیت	-۵۸-۳۵-۱۲ ۱۳۴
۴۱۷	عمل	-۶۰-۵۹-۵۳-۲۶ ۱۴۸-۹۳-۹۲	۴۳۲	فعل	۲۷
۴۱۸	عملی	۵۰-۲۷	۴۳۳	فقره	۱۶۱-۱۴۵-۱۱۷
۴۱۹	عمودی	۱۹			

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۴۳۴	فقه	۱۳۰			۶۱-۶۴-۶۷-۶۸
۴۳۵	فقهی	۳۵			۶۹-۷۰-۷۱-۷۳
۴۳۶	فکر	۲۴			۷۵-۷۶-۷۷-۷۹
۴۳۷	فهرست	۱۰۹-۹۷-۹۶			۸۳-۸۴-۸۶-۹۰
۴۳۸	فوق العاده	۱۰۷			۹۱-۹۴-۹۵-۹۶
۴۳۹	فیصد	۹۲-۸۴			۹۷-۹۸-۹۸-۱۰۲
۴۴۰	فیصله	۱۲۹-۷۵			۱۰۸-۱۰۹
ق					
۴۴۱	قابل	۱			۱۱۱-۱۱۵
۴۴۲	قابلیت	۵			۱۱۷-۱۱۹
۴۴۳	قابطه	۸۱			۱۲۱-۱۲۲
۴۴۴	قانون	-۹-۵-۴-۳-۲ -۱۶-۱۴-۱۲-۱۰ -۳۳-۲۷-۲۴-۲۲ -۳۷-۳۶-۳۵-۳۴ -۴۶-۴۰-۳۹-۳۸ -۵۱-۵۰-۴۸-۴۷ -۵۶-۵۵-۵۳-۵۲ -۶۰-۵۹-۵۸-۵۷			۱۲۳-۱۲۴ ۱۲۷-۱۲۸ ۱۳۰-۱۳۱ ۱۳۳-۱۳۴ ۱۳۶-۱۳۷ ۱۴۰-۱۴۱ ۱۴۲-۱۴۳ ۱۴۶-۱۴۸ ۱۴۹-۱۵۴ ۱۵۵-۱۵۶ ۱۵۷-۱۵۸

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۴۶۰	قومی	۸۰-۶۶	۴۶۱	قیادت	۹۴
۴۶۲	قیود	۱۴۵	ک		
۴۶۳	کابل	۲۱	۴۶۴	کار	۴۸
۴۶۵	کارگر	۴۸	۴۶۶	کاشف	۴۷
۴۶۷	کافی	۱۱۸	۴۶۸	کامل	۵۰-۳۰
۴۶۹	کرامت	۲۹-۲۴-۶	۴۷۰	کسب	۹۸-۸۵-۶۱-۴۰
۴۷۱	کشور	-۱۲-۱۱-۶-۵ -۴۴-۳۹-۱۸-۱۶ -۷۶-۷۲-۶۴-۵۰ -۱۱۱-۹۹-۸۳ ۱۴۳	۴۷۲	کلمه	۱۹-۴
۴۷۳	کمال	۱۱۹	۴۷۴	کمر	-۱۱۸-۷۲-۶۲
۴۴۵	قبایل	۶	۴۴۶	قبلی	۳۴
۴۴۷	قبول	۶۴	۴۴۸	قرضه	۹۸-۹۷-۹۰
۴۴۹	قرغیز	۴	۴۵۰	قرلباش	۴
۴۵۱	قسمت	۱۹	۴۵۲	قضات	۶۴
۴۵۳	قضاوت	۸۱	۴۵۴	قضایای	-۱۳۰-۱۲۲-۳۱ ۱۳۱
۴۵۵	قطعات	۶۴	۴۵۶	قطعی	-۹۸-۷۵-۲۵ ۱۳۰-۱۲۵-۱۲۲
۴۵۷	قناعت	۹۲	۴۵۸	قوای مسلح	۱۵۳-۱۳۴-۶۴
۴۵۹	قومیت	۱۳۱-۳۵			

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۱۵۹		لااله الا	
۴۷۵	کمیسیون	۱۲-۵۸-۶۴-۸۶	۴۸۶	الله محمد	۱۹
		۸۸-۸۹-۹۳		رسول الله	
		۱۵۶-۱۵۷-۱۵۹			
۴۷۶	کنار	۱۹	۴۸۷	لازم	۱۴-۱۵-۱۷-۵۰-۵۲-۵۳-۵۴-۶۴
۴۷۷	کهن - سالان	۵۳	۴۸۸	لسانس	۴۳
۴۷۸	کوچیان	۱۴-۴۴-۱۴۰	۴۸۹	لسانی	۸۰-۶۶
گ					
۴۷۹	گرفتار	۲۷-۱۰۲	۴۹۰	لغو	۹۰-۱۶۱-۱۶۲
۴۸۰	گرفتاری	۲۶-۲۹-۳۱	۴۹۱	لقب	۱۵۸
		۱۰۲	م		
۴۸۱	گروهی	۱۶	۴۹۲	مؤثر	۱۳-۱۴-۱۶-۴۳
۴۸۲	گفتار	۳۴	۴۹۳	موقت	۴۴-۴۷
۴۸۳	گناه	۲۵	۴۹۴	مؤلف	۶۷
۴۸۴	گندم	۱۹	۴۹۵	مادری	۷-۴۳
۴۸۵	گوچر	۴	۴۹۶	مادی	۳۵
ل					
			۴۹۷	مالداران	۱۴
			۴۹۸	مالداری	۱۴
			۴۹۹	مالی	۲-۱۴-۳۵-۷۰

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
			۶۲	متولد	۵۱۵
			۱۴۹-۴۱-۴۰	مجاز	۵۱۶
			-۱۲۴-۶۴-۲۷	مجازات	۵۱۷
			۱۳۳		
			۱۶۱-۳۱	مجرد	۵۱۸
			۲۳	محوز	۵۱۹
			۱۴۹	محتویات	۵۲۰
			۱۹	محراب	۵۲۱
			۳۷-۳۱	محرمیت	۵۲۲
			۲۳-۴	محروم	۵۲۳
			-۳۵-۳۰-۲۷-۲۵	محکمه	۵۲۴
			-۷۸-۶۹-۵۱-۴۰		
			۱۶۰-۱۲۷		
			-۶۲-۲۸-۲۹-۲۵	محکوم	۵۲۵
			۱۱۸-۸۵-۷۲		
			۱۲۷-۷۸-۶۹	محول	۵۲۶
			۷۴	محولہ	۵۲۷
			۳۷-۳۱	مخابرات	۵۲۸
			۳	مخالف	۵۲۹
			۴۷	مخترع	۵۳۰
			-۹۸-۹۷-۹۵-۷۵		
			۱۲۶		
			۱۰۲-۳۸	مامور	۵۰۰
			۱۲۴-۶۴	مامورین	۵۰۱
			۱۱۴	مباحثات	۵۰۲
			۱۹	مبارک	۵۰۳
			۴۵-۳۵-۸	مبنای	۵۰۴
			۶۴	متارکه	۵۰۵
			۶	مترقی	۵۰۶
			-۸۲-۷۱-۶۹-۴	متشکل	۵۰۷
			۱۱۰		
			۶۳	متعال	۵۰۸
			۳	معتقدات	۵۰۹
			۸	متقابل	۵۱۰
			۶۷-۶۵-۳۵	متقاضی	۵۱۱
			۵۳	متقاعدین	۵۱۲
			-۳۰-۲۸-۲۶-۲۵	متهم	۵۱۳
			-۱۰۲-۷۸-۳۱		
			۱۳۴-۱۳۳-۱۲۷		
			۴۳-۶	متوازن	۵۱۴

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۵۳۱	مخدر	۷	۱۵۶-۱۴۰		
۵۳۲	مداخله	۸	۶	مرفه	۵۴۹
۵۳۳	مدارس	۱۷	۱۱۷-۱۱۶-۱۹	مرکب	۵۵۰
۵۳۴	مدافع	۳۱	۱۳۶-۶۴-۱۲	مرکزی	۵۵۱
۵۳۵	مدافعا	۶۴	۱۵۱		
۵۳۶	مدرک	۹۶	۴۸	مزد	۵۵۲
۵۳۷	مدیون	۳۲	۱۷	مساجد	۵۵۳
۵۳۸	مذکور	۱۰۲-۳۸	۶۳	مساعي	۵۵۴
۵۳۹	مذهب	۳۵	۱۰۰-۲۲-۱۹	مساوی	۵۵۵
۵۴۰	مذهبی	۸۰-۶۶	۵۱-۱۴	مستحق	۵۵۶
۵۴۱	مراجعه	۱۵۶-۶۷-۶۵	۹۴	مسترد	۵۵۷
۵۴۲	مراسلات	۳۷-۳۱	۱۲۶-۷۰	مستفید	۵۵۸
۵۴۳	مراسم	۲	۱۱۶-۸۶-۱۲-۱	مستقل	۵۵۹
۵۴۴	مراقبت	۶۴	۱۵۹-۱۵۷		
۵۴۵	مراکز	۵۲-۱۷	۱۴۰-۹۲-۸۳-۴	مستقیم	۵۶۰
۵۴۶	مرايمانه	۳۵	۱۴۱		
۵۴۷	مردان	۴۴	۶۵	مستلزم	۵۶۱
۵۴۸	مردم	۵۶-۱۶-۱۳-۱۱	۷	مسکرات	۵۶۲
		۷۱-۶۶-۶۵-۶۳	۳۹-۳۸-۱۴	مسکن	۵۶۳
		۱۳۷-۷۴-۷۳	۶۲	مسلمان	۵۶۴

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۵۶۵	مشخصه	۷۷	۵۸۱	معادن	۹
۵۶۶	مشرانو	۶۸-۶۹-۸۲-۸۴- ۸۵-۸۷-۹۷-۹۸- ۱۰۰	۵۸۲	معارف	۱۶
۵۶۷	مشروط	۳۵-۱۲۶-۱۲۹	۵۸۳	معاش	۷۰-۱۵۵
۵۶۸	مشهود	۳۸-۱۰۲	۵۸۴	معامله	۲۸
۵۶۹	مشوره	۱۲-۱۲۵-۱۳۹-	۵۸۵	معاهدات	۶۴-۹۰-۹۷-
۵۷۰	مصون	۲۴-۳۱-۳۴-۴۰-	۵۸۶	معاون	۶۰-۶۸-۱۱۲
۵۷۱	مصادره	۴۰	۵۸۷	معزول	۱۳۳
۵۷۲	مصارف	۷۰	۵۸۸	معطل	۱۴۵
۵۷۳	مصالح	۱۱-۲۴-۶۶-۷۱-	۵۸۹	معلولیت	۱۰۸
۵۷۴	مصطلحات	۱۱۲	۵۹۰	معلولین	۵۳-۸۴
۵۷۵	مصوبه	۹۴-۱۰۰	۵۹۱	معنوی	۳۵
۵۷۶	مصونیت	۱۰	۵۹۲	معیشتی	۱۴
۵۷۷	مضامین	۴۵	۵۹۳	معیوبیت	۱۰۸
۵۷۸	مطابع	۳۴	۵۹۴	معیوبین	۵۳-۸۴
۵۷۹	مطبوعات	۱۶-۳۴	۵۹۵	مغایر	۵۴-۱۶۱
۵۸۰	مطرح	۹۹	۵۹۶	مفقودین	۵۳
			۵۹۷	مقاصد	۳۵-۳۶
			۵۹۸	مقامات	۳۴
			۵۹۹	مقتضیات	۱۴۹

رسمي جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۶۰۰	مقدس	۶۳-۵۴-۳-۲ ۱۴۹-۱۱۹-۷۴	۶۱۲	ملی	۱۶-۸-۶-۵-۴ ۵۲-۴۵-۲۰-۱۹ ۶۷-۶۵-۶۴-۶۳ ۷۵-۷۴-۷۳-۶۹ ۸۶-۸۵-۸۱-۷۹ ۹۳-۹۰-۸۸-۸۷ ۹۹-۹۸-۹۷-۹۴ ۱۰۵-۱۰۳-۱۰۲ ۱۰۹-۱۰۷-۱۰۶ ۱۳۴-۱۱۱-۱۱۰ ۱۴۵-۱۴۴-۱۴۳ ۱۴۹-۱۴۷ ۱۵۳-۱۵۱-۱۵۰ ۱۶۰-۱۵۹-۱۵۵ ۱۶۱
۶۰۱	مقررات	۷۶	۶۱۳	ممثل	۱۴۳
۶۰۲	مقرریها	۹۱	۶۱۴	ممنوع	۴۹-۳۰-۲۲
۶۰۳	مکافات	۱۲۴	۶۱۵	منابع	۹
۶۰۴	مکالمات	۳۱	۶۱۶	مناطق	۶
۶۰۵	مکتوب	۳۷	۶۱۷	منافع	۶۳-۴۰-۸
۶۰۶	مکلف	۳۸-۲۴-۱۵-۶ ۵۰-۴۴-۴۳-۴۲ ۱۲۹-۵۷	۶۱۸	مناقضی	۷۶-۶۵-۳۵
۶۰۷	ملت	۸۱-۶۹-۶۳-۴ ۱۵۸	۶۱۹	منبر	۱۹
۶۰۸	ملتوی	۱۴۷			
۶۰۹	ملحق	۷			
۶۱۰	ملحوظات	۸۰-۶۶			
۶۱۱	ملکیت	۴۱-۴۰-۹			

رسمي جريده

رهنماي قانون اساسي به ترتيب النبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۶۲۰	منحل	۳۵	۶۳۰	موافقه	۱۴۳-۹۴
۶۲۱	مندرج	-۶۰-۵۹-۳۵-۳۴	۶۳۱	موجب	-۵۱-۵۰-۴۰-۳۲ ۷۵
		-۶۸-۶۶-۶۴-۶۲	۶۳۲	موجبات	۳۵
		-۱۱۱-۹۰-۶۹	۶۳۳	موضوع	-۹۲-۷۸-۶۹ ۱۲۷-۱۰۲-۹۳
		-۱۱۷-۱۱۵	۶۳۴	ميثاقها	۹۰
		-۱۴۲-۱۲۲	۶۳۵	ميعادي	۳۱
		۱۶۰-۱۴۹	ن		
۶۲۲	منشي	۱۱۲-۸۷	۶۳۶	نايب	۱۱۲-۸۷
۶۲۳	منسوب	۶۹-۳۱	۶۳۷	ناشي	۱۲۷
۶۲۴	منظور	-۵۲-۳۵-۱۴			-۹۸-۹۴-۲۷
		-۵۸-۵۴-۵۳			-۱۲۴-۱۰۰
		-۷۰-۶۴-۶۱			۱۶۲-۱۶۱-۱۵۰
		-۹۷-۹۵-۷۵			-۸۳-۶۱-۴۷
		-۱۳۲-۱۲۹			۱۶۰
		-۱۳۷-۱۳۳	۶۳۹	نتايج	
		-۱۵۰-۱۴۹	۶۴۰	نخستين	۱۰۲-۷۹
		۱۵۹	۶۴۱	نشان	۱۹
۶۲۵	منفصل	۶۹	۶۴۲	نشانهها	۶۴
۶۲۶	منقسم	۱۳۶	۶۴۳	نشر	-۲۴-۱۶-۱۲
۶۲۷	مواخذه	۱۳۲			
۶۲۸	مواد	۲۷			
۶۲۹	مواظبت	۶۳			

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتيب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۶۶۰	همزمان	۶-۸-۶۰	۶۶۴	وابسته	۳۵
۶۶۱	همکاری	۱۳۹	۶۶۵	واجب- التعمیل	۱۲۹
۶۶۲	هنر	۴۶	۶۶۶	واحد	۶۲-۷۲-۸۵- ۱۱۸
۶۶۳	هنگام	۱۰۱-۱۰۲- ۱۰۶-۱۱۳-۱۱۵	۶۶۷	واحد	۱-۴۲-۷۷-۹۰
و					
۶۶۴	وابسته	۳۵	۶۶۸	والدين	۶۲
۶۶۵	واجب- التعمیل	۱۲۹	۶۶۹	وثائق	۸۶
۶۶۶	واحد	۶۲-۷۲-۸۵- ۱۱۸	۶۷۰	وجایب	۲۲-۴۹ و در فصل دوم
۶۶۷	واحد	۱-۴۲-۷۷-۹۰	۶۷۱	وحدت	۶-۵۹
۶۶۸	والدين	۶۲	۶۷۲	وخيم	۱۴۳
۶۶۹	وثائق	۸۶	۶۷۳	ورزشهای	۵۴
۶۷۰	وجایب	۲۲-۴۹ و در فصل دوم	۶۷۴	وزراء	۷۱-۷۳-۷۴-۷۷-
۱۵۴			ه		
۶۴۴	نصاب	۴۵-۳۵	۶۵۶	هجرت	۱۸
۶۴۵	نص	۷۶	۶۵۷	هجری شمسی	۱۸-۱۹
۶۴۶	نظارت	۵۸-۱۵۶-۱۵۷	۶۵۸	هزاره	۴
۶۴۷	نظام	۱۰-۸۳-۱۱۸- ۱۴۹	۶۵۹	همجواری	۸
۶۴۸	نظریه	۹۸-۱۰۱			
۶۴۹	نفوس	۸۳			
۶۵۰	نقض	۵۸			
۶۵۱	نمایندگان	۴-۶۴-۸۴			
۶۵۲	نمایندگی	۴۱-۶۴-۸۱-۸۳			
۶۵۳	نورستانی	۴-۱۶			
۶۵۴	نوشته	۳۴			
۶۵۵	نصوص	۳۵-۱۱۹			

اشتراك سالانه

در مركز و ولايات : (۵۰۰) افغانى

برای متعلمين و محصلين با ارائه تصديق، نصف قيمت

خارج از کشور (۱۵۰) دالر امریکائی

قيمت اين شماره : (۱۵۰) افغانى

نمبر تيلفون : (۲۵۰۹۳)

تعداد طبع : (۲۱۰۲۰) جلد

**TRANSITIONAL ISLAMIC
STATE OF
AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE**

**OFFICIAL
GAZETTE**

Extraordinary Issue

Constitution Of Afghanistan

Issue: No. 818

Date : January / 28 / 2004